

1 utorak, 09.11.2004.

2 [Otvorena sednica]

3 [Optuženi je ušao u sudnicu]

4 ... Početak u 14.21h

5 SUДСКА SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim. Međunarodni
6 krivični sud za bivšu Jugoslaviju zasjeda. Izvolite sjesti.

7 SUDIЈА ORIE: [simultani prevod] Molim tajnika da najavi predmet.

8 SEKRETAR: [simultani prevod] Dobar dan, časni Sude. Ovo je predmet IT-
9 00-39-T, *Tužilac protiv Momčila Krajišnika*.

10 SUDIЈА ORIE: [simultani prevod] Zahvaljujem predstavniku Tajništva.
11 Dobar dan svima. Gospodine Stewart, da li ste spremni da počnete sa unakrsnim
12 ispitivanjem svjedoka? Jeste. U redu. Molim poslužiteljicu da uvede gospodina
13 Čengića u sudnicu.

14 G. STEWART: [simultani prevod] Dok se uvodi svjedok, želio bih reći da
15 želimo izraziti svoju zahvalnost zbog onog silnog rada koji je bio uložen u to
16 da se transkript prilagodi onom mom prosvjedu koji sam rekao jučer vezano za
17 probleme onog presretnutog razgovora u kojem nije bilo moguće identificirati
18 govornika. Zahvalni smo na tome. Gospodin Harmon i ja smo razgovarali o načinima
19 kako da se to napravi.

20 SUDIЈА ORIE: [simultani prevod] Gospodin Harmon.

21 G. HARMON: [simultani prevod] Trebao sam zamoliti gospodina Hannisa, ali
22 možemo se i time pozabaviti.

23 SUDIЈА ORIE: [simultani prevod] Možda bi bilo bolje, s obzirom da je
24 gospodin Čengić ovdje, a mene su obavijestili o tim nekim rješenjima koja su
25 pronađena, bar o tome koliko je puno truda uloženo, pa da se onda kasnije nakon
26 svjedoka pozabavimo time. Dakle, gospodine Čengiću, dobar dan. Možda da

27

28

29

30

1 počnemo sa unakrsnim ispitivanjem, a ako ima potrebe možemo pet minuta odvojiti
2 da gospodin Čengić ne bi čekao.

3 G. STEWART: [simultani prevod] Ja nisam htio oduzimati vrijeme. Samo sam
4 htio se zahvaliti za sav ovaj rad koji je bio uložen dok se uvodio svjedok.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, to je sve u sklopu dobrih odnosa
6 u ovoj sudnici.

7 Možete nastaviti, gospodine Stewart.

8 SVEDOK: ISMET ČENGIĆ [nastavak]

9 Unakrsno ispituje g. Stewart:

10 [Branilac ispituje putem prevodioca]

11 P: Dobar dan, gospodine Čengić. Točno je da je gospodin Krajišnik bio
12 član nečeg što se zvalo Inicijalni odbor SDS-a u Novom Gradu, barem do izbora u
13 novembru 1990., zar ne? Da li znate bilo šta o tome?

14 O: Pa, svaka stranka je imala svoje inicijativne odbore. Verovatno
15 jeste, ali nisam siguran.

16 P: Gospodine Čengiću, da li je tačno da je gospodin Krajišnik sudjelovao
17 u dva ili tri sastanka nakon izbora 1990., i to sastanaka ovog tipa o kojima ste
18 Vi govorili, gdje se pregovaralo o podjeli, dodjeli, položaju u općini?

19 O: Ja mislim da je bilo više sastanaka, ali jeste.

20 P: Šta Vi mislite, koliko ih je bilo?

21 O: Pa, jedno pet-šest.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Ako se gospodin Krajišnik sjeća da je on bio na dva ili tri, Vi
2 kažete da nije bilo tako?

3 O: Ja se sjećam da su... je bilo pet-šest. Ne znam da li je pet...

4 P: Pet-šest na kojima je bio gospodin Krajišnik, ili ih je bilo pet do
5 šest sve zajedno?

6 O: Siguran sam bio da je bio na zadnjim sastancima, a da li je baš bio
7 na prvom... A ne mogu sad biti... možda na prvom da i nije bio. Recimo da je bio
8 na četiri ili pet... Nisam siguran na prvom da je bio. Prvi je sastanak bio kada
9 sam ja predložio da se sva vlast dijeli na sve parlamentarne stranke i tada su
10 bili predstavnici svih par...

11 P: Gospodine Čengiću, bolje da ne ulazimo u sadržaj tih sastanaka. Osim,
12 naravno, ako Vam to neće pomoći da se prisjetite i odgovorite na moje pitanje.
13 Da ja probam preformulirati to. Vi, dakle, ne možete ustvrditi da je gospodin
14 Krajišnik bio na više od dva ili tri takva sastanka gdje se pregovaralo, a to
15 ustvrditi sa određenom dozom sigurnosti?

16 O: Ja tvrdim najmanje četiri. Možda nije prisustvovao prvom sastanku.

17 P: Znaite, a možda i ne znate, da je on postao predsjednik Parlamenta
18 Bosne i Hercegovine negdje u novembru 1990. Da li znate za to?

19 O: Ja znam da je izabran u Parlament, ali konstituirajuća skupština je
20 bila poslije održanih naših međustranačkih dogovora. To znači, u onom momentu
21 kad su vršeni pregovori, gospodin Karadžić... Krajišnik nije bio još izabran za
22 predsjednika Skupštine.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li znate kada je gospodin Krajišnik bio izabran za predsjednika
2 Skupštine Bosne i Hercegovine?

3 O: Znam sigurno da za vrijeme razgovora nije bio izabrat. A, tačno ne
4 znam kad je bio izabrat. Sigurno kasnije poslije tih pregovora.

5 P: Dakle, ako bih Vam ja ustvrdio da je gospodin Krajišnik postao
6 predsjednik Skupštine Bosne i Hercegovine 18. novembra 1990., Vi biste rekli da
7 to nije tačno?

8 O: Ja ne bi tu ništa rekao jer ja tačno ne mogu ni tvrditi datum kada su
9 bili ovi sastanci, ali znam sigurno da u vrijeme održavanja sastanaka gospodin
10 Krajišnik još uvijek nije bio izabran za predsjednika Skup...Skupštine Bosne i
11 Hercegovine.

12 P: Da onda stvari razjasnimo do kraja, gospodine Čengiću. Vi dakle ne
13 tvrdite da su ti sastanci koji su se vodili oko dodjele položaja, da su oni svi
14 bili završeni s krajem novembra 1990.? Ili baš to tvrdite?

15 O: Da su svi bili završeni prije nego što je gospodin Krajišnik izabran
16 za predsjednika Skupštine opšt... Skupštine Bosne i Hercegovine.

17 P: Gospodine Čengiću, dajte da se ne loptamo ovako. Pitam Vas da li
18 znate konkretne datume. Da li Vi tvrdite da su ti pregovori, ti sastanci vezani
19 za pregovore o dodjeli mjesta, da su oni bili svi završeni najkasnije sa 18.
20 novembrom 1990.?

21 O: Ako je to datum iz...izbora Krajišnika za predsjednika Skupštine
22 Bosne i Hercegovine.

23 P: Dakle, iz toga slijedi - Vi se bar tako sjećate - da je moguće da su
24 se ta četiri sastanka za koje ste rekli da je on bio na njima, da su se oni
25 dogodili u dva tjedna najviše?

26

27

28

29

30

1 O: Pa tako negdje, otprilike. Sad nisam... Dokumentacija zapisnika sa
2 tih sastanaka je bila kod gospodina Hadžića koji je poginuo i sad dokumentacija
3 je ili izgubljena... Ja nisam vodio zapisnik.

4 P: Dozvolite da Vas podsjetim, gospodine Čengiću, da Vi ovdje dajete
5 iskaz pod svečanom izjavom. Dakle, onog čeg se sjećate - tog se sjećate, a onog
6 čega se ne sjećate - molim Vas recite Pretresnom vijeću da se ne sjećate. Ja
7 mislim da će se i Pretresno vijeće složiti da je to pravi način za davanje
8 iskaza.

9 Dakle, da li Vi tvrdite, gospodine Čengiću, da Vi zapravo se ne sjećate
10 sasvim jasno u kom periodu su se odvijali ti sastanci na kojima su se vršili
11 pregovori?

12 O: Znam sigurno da je prije izbora gospodina Krajišnika za predsjednika
13 Skupštine Bosne i Hercegovine, da su bili ti pregovori. To sam siguran. Datume
14 nisam pamtio. Nisam ni mislio da će mi ikad trebati ti datumi.

15 P: I ti pregovori su i zaključeni prije nego što je on izabran za
16 predsjednika Skupštine Bosne i Hercegovine. Da li sam Vas razumio dobro?

17 O: Zadnji sastanak je bio i zaključni sastanak, znači, a taj sastanak je
18 bio prije nego što je gospodin Krajišnik imenovan za predsjednika Skupštine
19 opšt... Skupštine Bosne i Hercegovine.

20 P: Nakon izbora u novembru 1990., da li biste se složili sa sjećanjem
21 gospodina Krajišnika da je on rijetko kada - skoro nikada zapravo - da nije
22 odlazio u Novi Grad, da je prije početka rata samo jednom bio u sjedištu SDS-a
23 koji je otprilike 12 kilometara od Zabrđa? Da li biste Vi osporili tu njegovu
24 tvrdnju, to jest, to njegovo sjećanje?

25 O: Po mom saznanju koje sam dobio od portira, nije to tako, nego

26

27

28

29

30

1 naprotiv da je vrlo često gospodin Krajišnik viđan u zgradi općine, u
2 prostorijama stranke SDS.

3 P: To ste ga Vi vidjeli?

4 O: Na osnovu evidencije portirske službe. Ja nisam... ja nisam ni
5 izjavio da sam ga vidio ni prošli put.

6 P: Tokom Vašeg jučerašnjeg iskaza, to je na strani 78 transkripta, Vi
7 ste u vezi sa ovime rekli: "Kao prvo, moj je dojam da je gospodin Krajišnik
8 često bio gost u vijećnici u uredu SDS-a." Zatim Vas je gospodin Harmon pitao da
9 li Vam je bilo javljeno, da li su Vam davali izvještaje o tome da je on bio u
10 vijećnici, da li su Vam to drugi ljudi prijavili. Vi ste rekli da je bilo
11 uobičajeno da se bilježi da li je bilo tko tko nije bio zaposlen u vijećnici
12 ulazio ili izlazio iz zgrade, a te su informacije čuvali ljudi koji su bili na
13 vratima. Dakle, Vi danas kažete da to nisu samo trebali čuvati ljudi koji su
14 bili na vratima, nego da oni to jesu radili i da ste Vi konkretno razgovarali o
15 ulascima i odlascima gospodina Krajišnika iz zgrade sa tim ljudima. Da li je to
16 tačno?

17 O: Nisam ja pitao samo za gospodina Krajišnika, nego poslije radnog
18 vremena ja sam uobičavao da pitam ko je ulazio /nerazgovetno/ u tom vremenu.
19 Gospodin Krajišnik i svi ostali su mi bili jednaki i ja sam se interesovao ko je
20 dolazio, a nisam, ovaj... specijalno pratio gospodina Krajišnika pa da baš to
21 ciljano kažem, nego izvještaj je slat... odnosno, dobivao sam svaki dan na uvid
22 ko je posle podne dolazio.

23 P: Dakle, kada ste jučer davali iskaz, mogli ste Vi dodati da ste
24 vidjeli da je zapisano tko je ulazio i izlazio iz kuće. Međutim, Vi to jučer

25
26
27
28
29
30

1 niste učinili. Je li to tačno?

2 O: Nije me nitko ni pitao.

3 P: Jučer ste rekli da je to bio Vaš utisak, međutim danas kažete da ste
4 to vidjeli konkretno zabilježeno na papiru, zar ne?

5 G. HARMON: [simultani prevod] Oprostite, časni Sude. Pitanje koje je
6 bilo postavljeno gospodinu Čengiću jučer, a koje je citirano sa strane 78 je
7 bilo: "Da li Vam je netko javio da li je on dolazio u vijećnicu?" Ja ga nisam
8 pitao da li je on vidio na papiru to.

9 G. STEWART: [simultani prevod] Ovo možda nije jedna od najboljih
10 intervencija gospodina Harmona. Ja ću nastaviti s ovim pitanjima i dalje.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon, Gospodin Stewart je
12 pročitao svjedoku odgovor svjedoka od jučer gdje je on govorio o utisku. S
13 obzirom da se gospodin Stewart nije pozivao na pitanje, Vi možete u dodatnom
14 ispitivanju postaviti pitanja svjedoku o tome. Međutim, mislim da bi bilo bolje
15 da u ovom trenutku ne intervenirate.

16 Možete nastaviti, gospodine Stewart.

17 G. STEWART: [simultani prevod] U svakom slučaju, mislim da sam došao do
18 faze gdje bi se dalje samo komentiralo, a ne bismo dobivali neke korisne
19 odgovore. Tako ću prijeći na neku drugu temu.

20 P: Gospodine, glavni pregovarač na ovim sastancima koje ste nam opisali,
21 a čija je svrha bila da se dodijele položaji u općini, dakle glavni pregovarač
22 za SDS je bio Radoslav Unković, zar ne?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Pr... na prvim sastancima.

2 P: Kažete na prvim sastancima?

3 O: Isto tako na prvim sastancima nisam ja bio glavni, nego tokom rada se
4 iskristalisali ljudi stranaka koji su jednostavno dobili povjerenje ostalih i
5 pruženo im je da oni vode pregovore. A to su bili ispred SDS-a - gospodin
6 Krajišnik, a ispred SDA - ja.

7 P: Vi ste na neki način, zapravo, preuzeli glavnu ulogu u ime SDA. Od
8 koga ste preuzeli tu glavnu ulogu kao glavni pregovarač SDA?

9 O: Pa, prvi je sastanak je, kad je bio prisutan gospodin Krajišnik,
10 vodio gospodin Mrahorović. S obzirom na činjenicu da se trebalo i dijeliti i
11 množiti pod... pravično podijeliti mjesta, ispostavilo se da ipak to treba malo
12 više računice, a gospodin Mrahorović tu računice nije poznavao i vjerovatno ta
13 moja profesija, profesor matematike, da je pomogla da budem tu ja izbačen kao
14 prvi glavni pregovarač. A ovlastio me predsjednik stranke SDA Novi Grad,
15 gospodin Safet Hadžić koji je bio tu prisutan.

16 P: Govorili ste o gospodinu Krajišniku, to je na strani 15 transkripta
17 od jučer. Dakle, gospodin Harmon Vas je pitao: "Možete li nam veoma sažeto reći
18 kakav je bio stav SDS-a u vezi sa temom tih pregovora?"

19 A Vi ste odgovorili: "Prva opcija koju je želio gospodin Krajišnik je da
20 dobiju više nego što su izborni rezultati odražavali, tako da nismo odmah mogli
21 postići sporazum."

22 Gospodine Čengiću, želim kao prvo reći da nema ništa neobično u takvom
23
24
25
26
27
28
29
30

1 jednom stavu. To je nešto što je dio tipičnog pregovaranja te vrste. Da li se
2 slažete?

3 O: E, pa ja sam to i jučer rekao da, to mi nije bilo neobično.

4 P: Postavljeno Vam je pitanje, to je malo ranije na stranici, na
5 stranici 15, postavljeno Vam je konkretno pitanje: "Na kraju, gospodine Čengiću,
6 pregovori na kojima je Vaša delegacija razgovarala sa delegacijom SDS-a, da li
7 su oni bili uspješni?" Vi ste rekli: "Jesu. Uspjeli smo potpisati sporazum i
8 podijeliti glavne položaje između te tri stranke, drugim riječima između SDA,
9 SDS-a i HDZ-a."

10 Dakle, može se reći da iako se radilo o veoma teškim pregovorima, oni su
11 na kraju uspjeli postići sporazum koji su svi potpisali. Je li to točno?

12 O: Točno je i juče smo tako... t...t...tako sam juče isto rekao.

13 P: Gospodin Krajišnik je doprinio i podržao taj kompromisni uspješni
14 sporazum koji je postignut?

15 O: Da nije bio za takav sporazum, ne bi ga potpisao.

16 P: Vi kažete da ste Vi, pritom mislim baš konkretno na Vas osobno, da
17 ste predložili da one stranke koje su također dobile glasove na izborima, dakle
18 izvan ove tri glavne SDA, SDS i HDZ, dakle da i druge stranke dobiju neke
19 funkcije. To stoji na stranici 11 jučerašnjeg transkripta. Dakle, to je bio Vaš
20 lični prijedlog odmah na početku, zar ne?

21 O: To je bio na prvom sastanku. Taj prijedlog je odbijen. Tačno.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica engleskog i francuskog transkripta.

1 P: Da li su Vaše kolege iz SDA dale podršku tom prijedlogu?

2 O: Pa o tom se predlo... prijedlogu nije ni diskutovalo jer ja sam
3 izletio malo sa svojim optimističkim... Nisam se tada konsultovao prije nego sam
4 dao bilo koga.

5 P: Dakle, to je bila jedna Vaša ideja koju ste Vi iznijeli tamo na
6 sastanku, a - bar na osnovu ovog što ste rekli - izgleda da ona nije našla
7 plodno tlo jer se uopće o tome nije dalje razgovaralo?

8 O: Upravo tako.

9 P: Također ste spomenuli, a to je na strani 16 jučerašnjeg transkripta,
10 jedan dogovor za koji Vam je ispričao gospodin Krajišnik, dogovor koji je on
11 postigao sa gospodinom Muhamedom Čengićem, u to vrijeme potpredsjednikom SDA, da
12 će općina Novi Grad dobiti jedno mjesto više nego što je to bilo na osnovu
13 izbornih rezultata, a da će se kompenzacija napraviti tako što će se jedno
14 mjesto u općini Čajniče dodijeliti drugoj strani. Nadam se da sam to dobro
15 izgovorio.

16 To je dakle, sažetak onog što ste Vi i rekli, gospodine Čengiću, zar ne?

17 O: Vi ste tačno rekli samo... ja sam rekao - i tako je i bilo - da je
18 neko iz SDS-a, nije morao biti Krajišnik, meni se čini da je tada Krajišnik...
19 ja i jučer nisam pomenuo da je to... da je Krajišnik se dogovarao sa Muhamedom
20 Čegnićem, nego neko iz SDS-a, da su se oni gore na nekom nivou dogovorili. Na
21 višem nivou da su se dogovorili oko te ra...razmjene mjesta.

22 P: No, možda bismo mi mogli da ostvarimo sporazum po ovom pitanju,
23 gospodine Čengiću, jer jučer ste na stranici 16 rekli: "U jednom trenutku
24
25
26
27
28
29
30

1 gospodin Krajišnik je dao ponudu i rekao da se on dogovorio sa Muhamedom
2 Čegničem da će opština Novi Grad dobiti jedno mesto više" i tako dalje. No, ono
3 što ja Vama kažem, gospodine Čengiću, je da je zapravo činjenica da je između
4 gospodina Velibora Ostojića sa jedne strane, dakle za SDS, i Muhameda Čengića za
5 SDA, dakle da je između njih dvojice ostvaren sporazum. Da li se slažete sa
6 time?

7 O: Pa ja mislim da je to tako. U stvari, tako je.

8 P: Ali naposljetku to nije urodilo plodom budući da predstavnici SDS-a
9 tokom vaših pregovora, dakle na vašem lokalnom nivou, nisu uspjeli da Vas i Vaše
10 kolege uvere da se sprovede takva zamena položaja, zar ne?

11 O: Razlog je bio što sam ja sutridan otišao i razgovarao sa Muhamedom
12 Čengičem i on je rekao da nema d... tog dogovora.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Stewart, možete li pojasniti
14 nešto što mi nije baš jasno. Svedok je govorio o još jednom položaju nego što je
15 bilo određeno. O kom položaju se radi? Jer govorite o zameni položaja između
16 opština i nije mi savršeno jasno o kom položaju govorimo.

17 G. STEWART: [simultani prevod] Da, pokušat ću to da razjasnim, časni
18 Sude.

19 P: Gospodine Čengiću, tačno je, zar ne, da ostavimo sada po strani Vaš
20 posljednji odgovor, ali ono što je Vama bilo rečeno, što Vam je gospodin
21 Krajišnik rekao je da je sporazum ostvaren, da će Novi Grad dobiti jedno mesto
22 više. Odnosno, SDS će dobiti jedno mesto više u Novom Gradu u odnosu na ono što
23 je proizilazilo iz rezultata izbora, a sa druge strane kompenzacija bi bila da
24
25
26
27
28
29
30

1 će SDA dobiti jedno mesto više u opštini Čajniče, zar ne?

2 O: Smisao je taj, s tim što sam ja tada izrazio čuđenje kako može se
3 praviti usporedba između mjesta koje ima oko 100.000 birača sa mjestom koje ima
4 ispod 5.000 birača. Ali sam ipak otišao i pitao Muhameda Čengića da li zaista
5 postoji taj dogovor. Dobio sam negativno, da nema tog dogovora. I na sledećem
6 sastanku sam rekao da... nema... nema te razmjene mjesta.

7 P: Jer zapravo, gospodin Krajišnik niti bilo ko drugi nije pominjao
8 Čajnice u vezi sa takvim sporazumom, zar ne?

9 O: Čajniče. Da.

10 P: Da. Čajniči nikada nisu pominjani, zar ne? To nije bio deo nikakvog
11 sporazuma, zar ne?

12 O: Pa... nuđeno je Čajniče za razmjenu za Novi Grad, a nije postignut
13 sporazum, naravno da nije. Čajniče je malo mjesto. Jedna ulica u Novom Gradu je
14 veća nego Čajniče.

15 P: Kada ste juče o tome govorili rekli ste - ovo je na 16. stranici - da
16 ste proverili u štabu SDA da li je bio ostvaren takav sporazum o razmeni mandata
17 i citiram: "ali oni su rekli da je odgovor 'ne', da nema takvog sporazuma".

18 Dakle, gospodine Čengiću, kao da ste jučer govorili kad ste rekli: "oni
19 su rekli da je dogovor ne", i da ljudi sa kojima ste razgovarali u štabu SDA,
20 oni dakle... Vi danas kažete da ste zapravo Vi lično pitali gospodina Muhameda

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Čenigća o tome, zar ne?

2 O: Kad sam rekao "oni" mislio sam na Muhameda Čengića, u svakom slučaju.
3 Na lice koje je pomenuto da je potpisao sporazum, odnosno da je se dogovorio sa
4 SDS-om. A jesam otišao u štab. U štabu je bio Muhamed Čengić i s njim sam
5 razgovarao i od njega dobio takav odgovor.

6 P: Dakle, razlika između onoga što ste jučer rekli i što danas kažete je
7 da sada konkretno navodite gospodina Muhameda Čengića. Ali, gospodine Čengiću,
8 predočiću Vam i sledeće: razlika između onoga što kažete ove nedelje i onoga što
9 ste rekli u svojoj izjavi koju ste potpisali 1998. godine je da u toj izjavi Vi
10 niste ništa govorili o tome da ste sa bilo kime govorili o tom sporazumu. I
11 mislim da treba da Vam pokažem Vašu izjavu.

12 G. STEWART: [simultani prevod] Molim Vas se svedoku predoči verzija na
13 B/H/S-u. Mi imamo ovu izjavu na engleskom, a izjava je od 22. januara 1998.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mislim da to nije u spisu.

15 G. STEWART: [simultani prevod] Oprostite, nije u spisu, ali
16 pretpostavljam da svi to imate jer to je bilo na privremenom spisku.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Molim samo da nam to neko dostavi.

18 G. STEWART: [simultani prevod] Da, svakako.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li imate neki primerak za nas?

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. STEWART: [simultani prevod] To je kratak paragraf. Želeo sam da budem
2 pošten prema svedoku i da on može da ga pogleda.

3 P: Dakle konkretni paragraf, gospodine Čengiću, je 13. paragraf Vaše
4 izjave i kažete: "Sjećam se da je jednog dana Krajišnik rekao da ga je Velibor
5 Ostojić obavestio da se upravo dogovorio sa Muhamedom Čengićem" - dakle, to
6 potvrđuje ono što ste danas rekli - "da se SDS-u u Novom Gradu dodeli još jedna
7 vodeća funkcija u izvršnim telima opštine Novi Grad, a da se zauzvrat SDA ponudi
8 još jedna funkcija u Čajniču." I idete zatim dalje. Dakle, nekoliko rečenica su
9 ovde sada bitne. Kažete: "Ja u to nisam poverovao jer je Čajniče gradić sa oko
10 3.000 stanovnika. Bilo bi uverljivije da su se dogovorili da zamene funkcije u
11 Novom Gradu i Banja Luci. Krajišnikova taktika nije ništa promenila i mi smo
12 nastavili da dodeljujemo funkcije na sledeći način."

13 Gospodine Čengiću, ono što ja Vama sugerišem je da je itekako
14 iznenađujuće da ako ste Vi ovo proverili sa gospodinom Muhamedom Čengićem, da Vi
15 to niste naveli u izjavi koju ste dali 1998. godine. Zašto to tada niste
16 pomenuli?

17 O: Eh... kada sam davao izjavu 1998. godine, nisam ni pretpostavljao da
18 ću uopšte doći ovde, da će trebati bi... precizno sve od A do Ž biti rečeno. To
19 je bilo u momentu kazivanja istine, a ona je duga četiri godine. Teško je bilo
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 odvojiti šta je to značajno, šta nije. Po meni je bilo značajno da se to nije
2 realizovalo, a to što sam ja išao zaista kod Muhameda Čengića, ja sam tada
3 smatrao da to nije uopšte važno i važno je da nije realizovano.

4 P: Da, gospodine Čengiću, ali to se svodi na sledeće: u izjavi koju ste
5 dali 1998. godine Vi ste naveli razloge na osnovu kojih ste zaključili da do tog
6 sporazuma nije moglo doći pod takvim uslovima, a niste jednostavno rekli
7 činjenicu da ste proverili i da Vam je rečeno, dakle, da do tog sporazuma nije
8 došlo. To je ono što mi je iznenađujuće. Zašto sada kažete Pretresnom veću da
9 ste to proverili sa nadležnom osobom i da onda nije bilo razloga zašto ste vi
10 onda izvodili svoje zaključke. Ovo se ne poklapa.

11 O: Mogu Vam reći ovo: čak i da je rekao Muhamed Čengić tada da treba da
12 se to uradi, ja ne bi uradio. Ne bi uradio zbog toga jer sam ja bio odgovoran za
13 općinu Novi Grad. Onda bi dao primjedbu Muhamed Čengiću što je se uopšte
14 dogovarao oko takvih stvari, oko nelogičnih stvari. Ja sam otišao rad... ne radi
15 toga što je bila kod mene dilema da l' treba to da se poslušati il' ne poslušati, da
16 /nerazgovetno/ da provjerim da li ono što govori gospodin Krajišnik, je l' tačno
17 il' nije tačno. A zaista, bilo je nelogično napraviti takav neki sporazum jer i
18 Muhamed Čengić je bio čovjek koji je mogao pogriješiti u procjeni. Ja to nisam
19 smio na nivou općine jer se radilo o vlasti općine... radi takve usporedbe.

20 P: U redu. Idemo dalje, gospodine Čengiću. Juče, stranica 17

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 transkripta: govorili ste o tome kako tokom pregovora u zgradi opštine samo je
2 jedan zid odvajao kancelariju SDA od kancelarije SDS-a. I rekli ste da biste sa
3 svojom delegacijom otišli u kancelariju SDA, ali češće ste ostajali u hodniku i
4 čekali da se članovi SDS-a vrate. I rekli ste: "Kada sam sišao dolje, u više
5 navrata sam čuo gospodina Krajišnika, budući da su zidovi tanki, kako govori sa
6 nekime ko se zove Radovan ili Rašo." Gospodine Čengiću, nije u potpunosti sve
7 jasno, tako da bih želeo da sada to pojasnite. Kada govorite o tome da ste sišli
8 dole, da li to znači da ste otišli u prostorije SDS-a ili pak mislite na to da
9 ste otišli u hodnik?

10 O: Ovako. Hodnik je bio čitavom općinom. Pregovori su se odgo...
11 odvijali da... u sredini općine, sale 327. Kancelarije, kad kažem dole, mislim
12 sa trećeg sprata na prvi sprat se išlo, a kancelarije SDA, SDS-a i HDZ-a su bile
13 jedna do druge na prvom spratu. I to sam mislio "dole". Smisao "dole" mislio sam
14 sa trećeg na prvi sprat.

15 P: Da. Dakle, da rezimiramo: kada kažete da ste išli dole, mislite na to
16 da ste otišli u te kancelarije gde je bio samo jedan zid koji je odvajao
17 kancelarije SDA i SDS-a, zar ne?

18 O: Jeste.

19 P: I u više navrata kažete da ste čuli gospodina Krajišnika da razgovara
20 sa nekim ko se zove Radovan ili Rašo, zar ne?

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Jeste. I to mi nije ništa bilo nenormalno.

2 P: Da li kažete da ste mogli da pratite razgovor koji se čuo ili biste
3 jednostavno čuli tu i tamo neke reči i rečenice?

4 O: Nisam imao namjeru da slušam nit sam ikad u životu ikoga
5 prisluškiavao. Jednostavno, dok sam pušio cigarete i pio kavu čuje se razgovor, i
6 onda ja opet... nastavimo mi razgovarati o svojim stvarima. Na kraju krajeva,
7 nije nitko mogao pretpostavljati da će se desiti ono što se desilo, da bi ja sad
8 nekoga pratio šta priča. Čak ni tada ne bi; nek to prati služba koja treba da
9 prati te slučajeve.

10 P: Dakle, Vi i Vaše kolege ste razgovarali o svojim pričama, a sa druge
11 strane, vođen je razgovor i pretpostavljam da mislite na telefonske razgovore
12 koji su se obavljali u drugoj sobi, zar ne?

13 O: Da... ma da, na telefonske, da. Što nije isključiti... možda nisam
14 ulazio tamo. Moguće je da su bili lični razgovori. Nisam ulazio u prostoriju
15 gdje je... gdje se nalazio SDS, iako su vrata do vrata.

16 P: Gospodine Čengiću, ako niste mogli dovoljno dobro da čujete kako
17 biste mogli da vidite da li je to bio razgovor vođen između dve osobe tamo ili
18 pak telefonski razgovor, onda Vam ja sugerišem da Vi zapravo i niste mogli da
19 čujete bog zna šta puno, zar ne? Jer, jednostavno, vrlo je lako napraviti
20 razliku između telefonskog razgovora - s jedne strane - dakle, da čujete s druge
21 strane zida, i razgovora uživo koji se vodi između dve osobe koje su prisutne u
22 sobi, zar ne? Tako da Vam ja jednostavno kažem, da vi ako Vi niste

23

24

25

26

27

28

29

30

1 mogli da napravite tu razliku, to znači da zapravo uopšte niste mogli pažljivo
2 da pratite razgovor koji je tamo vođen, zar ne?

3 P: Uopšte nisam pratio razgovor koji je vođen. Kada se ljudi
4 pozdravljaju, onda malo glasnije kažu "gdje si, kako si?", i razgovaraju. Ja
5 nisam obraćao pažnju na razgovor. I sad bih... i sad da se to dešava ne bih
6 obratio pažnju, ali čuo bi, evo, sad kad bi se ja s Vama pozdravio - svi bi
7 ovdje čuli kad smo pozdravili, dalje kad bi nastavili - ne bi... ne bi čuli šta
8 mi pričamo. To je pozdrav bio. Nisam... nisam imao namjeru da slušam nekoga. Ja
9 sam samo čuo kad su se pozdravili.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Čengiću, ne znam da li ste
11 ispravno razumeli pitanje, ali ono što gospodin Stewart kaže je sledeće: ako
12 možete da čujete da je pomenuto neko ime, to u najmanju ruku znači da ste mogli
13 da čujete da li je to samo jedna osoba razgovarala i čekala da čuje odgovor koji
14 nije uživo dat već preko telefona i da zatim nastavi dalje da govori.

15 Gospodin Stewart Vam kaže da je ako možete da čujete ime drugih učesnika
16 u razgovoru, da to znači da ste u najmanju ruku mogli da čujete da li je ta
17 osoba sama govorila, pa onda čekala da čuje odgovor ili pak je još neko drugi
18 bio tamo i dakle čuli ste odgovor i te druge osobe.

19 SVEDOK: [simultani prevod] Gospodine sudija, nisam imao nameru nikoga
20 prisluškivati i slušati. Ja sam slučajno ulazeći u prostoriju čuo da se pominje
21 ime to koje sam pomenuo i ja sam nastavio raditi svoj posao. Nisam prisluškivao
22 razgovore. Gospodin Krajišnik je mora... mogao tu razgova... pošto je delegacija

23
24
25
26
27
28
29
30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica engleskog i francuskog transkripta.

1 bila od više ljudi, razgovar... s tim tamo ljudima s kojima je išao tamo u
2 međuvremenu. Ne znam šta se zbivalo tamo iza... iza u drugoj prostoriji. Ali
3 samo kažem i tvrdim da je u više navrata bilo da se pominje ime Radovan, Rašo u
4 tom smislu, a ne u detalje. Nisam ja, opet pominjem, gospodine sudija, da nikad
5 u životu nisam nikoga prisluškivao niti to želim.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite nastavite, gospodine Stewart.

7 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

8 P: Da li ste ikada čuli da se pominje ime Ostojić ili Velibor tokom
9 nekog od tih razgovora? Dakle, razgovora koje je vodio gospodin Krajišnik, a
10 koje ste Vi čuli.

11 O: Nisam čuo.

12 P: Da li Vam je poznato da kad je reč o osobama sa kojima je razgovarao
13 gospodin Krajišnik u vezi sa tim pregovorima, da prva osoba sa kojom je
14 razgovarao i s kojom je najčešće razgovarao, da je ta prva osoba najčešće bila
15 upravo gospodin Ostojić? Da li Vam je to poznato?

16 O: Pa kako će mi biti poznato? Ja ne znam da li... da li sam ja tada bio
17 dole u prostorijama ili sam ostao...

18 P: Ako je odgovor ne -

19 O: Ne, ne.

20 P: To je odgovor na pitanje. Hvala, gospodine Čengiću. Jedna druga tema
21 sada. Ovaj predlog za posebnu zajednicu Zabrđe, dakle sada identifikujem tu temu
22 o kojoj ćemo govoriti. Tačno je, zar ne, da gospodin Krajišnik nije učestvovao u
23 tom procesu, projektu, toj zamisli, zar ne?

24 O: Ja nisam ni rekao da je... da je učestvovao u toj zamisli.

25 P: Dakle, ovo što sam ja sad rekao je tačno. On nije učestvovao u tom
26 procesu, projektu, zamisli, zar ne?

27 O: Eh... otkud ja znam? Ono što ja znam, ja znam da je došao Boro

28

29

30

1 Bjelica i rekao da će oni formirati mjesnu zajednicu. Da li je gospodin
2 Krajišnik bio upoznat sa onim što... šta će reći Bo...Boro Bjelica, a samom
3 činjenicom da je stan, odnosno kuća gospodina Krajišnika u Zabrdū - a veoma je
4 uticajan - sumnjam da... da se išta moglo desiti da ne zna. Ali, lično se
5 gospodin Krajišnik nije pojavljivao na tim zborovima da on to kaže.

6 P: Na stranici 40 jučerašnjeg transkripta govorili ste o sastanku koji
7 je održan jula meseca 1991. godine. Kažete kako bi rešio taj problem,
8 postavljeno Vam je pitanje da li ste pozvali gospodina Krajišnika da Vam
9 pomogne. No, stanje stvari je sledeće: da je održan sastanak između Vas i
10 gospodina Krajišnika, dakle u to vreme, zar ne? Ali, taj sastanak je bio na
11 zahtev gospodina Krajišnika da se reši pitanje legalizacije, dakle, izgradnje
12 njegove kuće, zar ne?

13 O: Ne. Taj je sastanak bio na moj poziv i u mojoj kancelariji. Ja sam
14 mislio prije toga da gospodin Krajišnik ne zna uopšte o tom problemu. I kada sam
15 iznosio, počeo da iznosim problem, vidio sam da je gospodin Krajišnik upoznat s
16 problemom. I tim se problemom nismo ni bavili dugo, jednostavno, gospodin
17 Krajišnik je brzo prešao preko tog problema /nerazgovetno/dražavajući zahtjev
18 koji je iznijet u onom dokumentu Bilice, A onda je iskoristio priliku prisustva
19 u općini i zamolio mene da pozovem službenicu koja je radila oko legalizacije
20 objekata, koja je bila vrlo korektna. To je bila supruga načelnika opć...
21 policije Novi Grad koja je ranije prije dolaska naše... u opštinu, radila u

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 opštini. Ona je sišla i objasnila je gospodinu Krajišniku kol'ko sve treba da
2 plati za legalizaciju kuće. On je sa smješkom rekao: "Bogami, ovo je... ovo je
3 velka suma. Ja to neću moći platiti, kako će moći platiti ostali?"

4 Znači, na tom sastanku u vezi mjesne zajednice nije ništa bilježeno, a
5 ostavi... ostao je sta... ostalo je stanje kakvo je bilo prije toga, s tim što
6 sam se ja tada uvjerio da gospodin Krajišnik zna kol'ko i ja o tom problemu i
7 više. Znači, zna da je to tako, da postoje zahtjevi...

8 P: Već smo utvrdili, gospodine Čengiđu, da postoji jasna razlika između
9 Vašeg sećanja i gospodina Krajišnika o tome ko je tražio da taj sastanak bio
10 održan, tako da nećemo se ponovo vraćati na to. No, da li se Vi slažete da -
11 izuzev tog razgovora o kući gospodina Krajišnika - da svi drugi razgovori su
12 bili veoma... naposljetku, tek uzgred budi rečeno, tokom razgovora koji je vođen
13 toga dana između Vas i njega, zar ne /kako je prevedeno/?

14 O: Ja bi prvo sad vratio se na ovo pitanje da se poštovani Sud uvjeri,
15 da vidi i intervju gospodina Krajišnika dato novinama "Oko". Vidjet će tamo
16 intervju na poziv Ismeta Čengiđa: "Došao sam u Novi Grad..." i tako dalje.
17 Znači, suprotno tvrdnji koju ste Vi sad rekli. Znači na poziv moj je gospodin
18 Krajišnik došao u Novi Grad, a ne obratno. Vi ste malopre meni postavili pitanje
19 da ja kažem ne bi... da je obratno. A pogledajte tamo. Znači...

20 P: Gospodine Čengiđu, siguran sam da gospodin Harmon može da vodi
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 izvođenje dokaza u Tužilaštvu; ako bi se mi ograničili isključivo na pitanja i
2 odgovore tokom Vašeg iskaza.

3 Vi ste juče u svom iskazu na 41. stranici rekli, govoreći o tom
4 sastanku: "Mi nismo o tome toliko govorili" - misli se pod time na Zabrđe - "mi
5 nismo, o tome puno govorili".

6 O: /prevod engleskog transkripta: "Da."/

7 P: Takođe ste izjavili... Dopustite samo da završim. Takođe ste rekli da
8 je on na izvesni način podržao osobe koje su se zalagale za taj predlog.
9 Gospodine Čengiću, ako ste Vi od njega konkretno tražili da dođe na sastanak da
10 se o tome razgovara, nije li neobično da se o tome nije puno govorilo i da
11 kažete da je on na izvesni način podržao osobe koje su se za to zalagale?

12 O: Ja sam... ja sam ocijenio da... da je istog stava kojeg je bio stava
13 predlagač. I šta imam sad tu sad više ubjeđivat?

14 P: Tko su bili ti koji su podržavali taj prijedlog?

15 O: Ja sam vidio samo prijedlog Bjelice. Nisam vidio peticiju, niti sam
16 vidio građane, nego samo Boru Bjelicu koji je pod...podnio taj pismeni zahtjev i
17 rekao da postoji 400 potpisa. Ja te potpise nikad nisam vidio. Mislim -

18 P: Gospodin Krajišnik Vama nije predložio da se bilo šta uradi u bilo
19 kom kontekstu osim u skladu sa zakonom i uobičajenim postupcima, zar ne?

20 O: Pa to... gospodin Krajišnik je vrlo znao lijepo govoriti, ali
21 jednom... jednu riječ sam zapazio u onom intervjuu. Ubacio je u... u
22 konverzaciju riječ "nasilje". Nikad nije mi palo na pamet da bi se bilo šta
23 nasiljem moglo i postić, al' eto. Naravno jest reć... rekao u skladu sa ustavnim
24
25
26
27
28
29
30

1 zakonom, a unaprijed je znao da zahtjev nije ni ispunjavao sve uslove ustava
2 zakona /sic/.

3 P: Imao sam Vas namjeru pitati nešto u vezi s time, pa bolje da Vas onda
4 pitam odmah. Vaše spominjanje riječi "nasilje" je citat iz onog članka
5 novogradskog Oka kojim smo se bavili jučer. To se vidi na strani 43 transkripta.

6 O: /prevod engleskog transkripta: "Jeste, jeste."/

7 P: Mi smo primijetili, gospodine Čengiću, da je tamo jedan članak koji
8 se odnosi i na razgovor s Vama, u istom izdanju tog lista. Mi nemamo taj tekst
9 Međutim, recite da li se Vi sjećate da je u istom broju tog lista bi neki članak
10 koji se odnosio i na Vas.

11 O: Bio je dug intervju, dug intervju na drugoj i trećoj strani tog
12 lista.

13 P: Pretpostavljam da Vi to nemate sa sobom, gospodine Čengiću?

14 O: Možda bi imao ovde.

15 P: Imate ga ovdje? Divno! Recite gdje je!

16 O: Ili je ovdje ili u hotelu, ali sigurno je u... u Hagu. Ne znam je li
17 sam ponio u torbi jutros, ali taj list, taj... te novine sam donio ovde u Hag za
18 svaki slučaj. Kad bude pauza, ja ću videti je li... je l' to... je l' to ovde.
19 Postoji veli...velika verovatnoća da jeste.

20 G. STEWART: [simultani prevod] Oprostite samo na trenutak.

21 [Odbrana se savetuje]

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, ovo je bilo samo nešto što se
2 ticalo transkripta. To ćemo nekako drugačije riješiti.

3 P: Gospodine Čengiću, zahvaljujem Vam se. Bio bih stvarno zahvalan ako
4 bi se moglo nekako preko Pretresnog vijeća zamoliti gospodina Čengića da to
5 provjeri tokom pauze.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Čengiću, ako to nije ovdje,
7 koliko bi Vam trebalo da to dobijete iz svoje hotelske sobe, dakle ako Vam nije
8 ovdje?

9 SVEDOK: [simultani prevod] Pa ja mislim, da za 10, za 15 najviše minuta
10 mogu ako budu obezbijedena kola. Za 15 minuta i otić i doći.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li biste bili spremni da odustanete
12 od dijela Vašeg vremena koje imate za pauzu, da dakle to vrijeme izgubite na to
13 da odete do hotela.

14 SVEDOK: [simultani prevod] U cilju istine, ja sam došao radi toga da
15 govorim i zakleo se da ću govoriti istinu i samo istinu, u svakom slučaju - da.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Zahvaljujem se.

17 Ja ću zamoliti predstavnika Tajništva da bude u kontaktu sa službom za
18 zaštitu žrtava i svjedoka, pa da se onda organizira da gospodin Čengić može
19 otići po te novine u svoju hotelsku sobu ako novine nisu ovdje. Dakle, molim
20 Vas, Vi to pripremite.

21 Gospodine Stewart, Vi ste završili s ovim dijelom tog lista? S ovim što
22 mi imamo ovdje?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. STEWART: [simultani prevod] Ne. Ja sam samo skoćio na ovu drugu temu,
2 da se pozabavim njom na brzinu.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Onda možete nastaviti.

4 G. STEWART: [simultani prevod] Zahvaljujem se.

5 P: U vezi sa ovim ćlankom, gospodine Čengiću, dakle sa intervjuom sa
6 gospodinom Krajišnikom, gospodin Harmon se pozvao na posljednji paragraf u
7 prijevodu na engleski gdje je rećeno da je gospodin Krajišnik rekao da će se
8 pobrinuti da: "U kontaktu sa Ismetom ČengiĆem obećao sam da ću sve učiniti da to
9 ne ide nasilnim putem nego onako kako je to predvićeno po Ustavu i po odluci
10 opšitne."

11 Dakle, da razjasnimo stvari. Da li Vi sad Źeli te reći da je gospodin
12 Krajišnik na neki naćin poticao primisli i strahove o nasilju, o nasilnom putu,
13 kojih u to vrijeme još nije bilo?

14 O: Jedna te ista stvar po meni drugaćije se onda mogla gledati i
15 drugaćije... Posle ovoga drugaćije je moje mišljenje nego tada što je bilo. Tada
16 ja sam mislio da... da uopšte neće biti nasilja i ćak u tom ćlanku tada kada sam
17 ćitao ga, kada je izlazio prije rata, nisam uopšte tu rijeć ni opazio. Nije mi
18 parala uši. Danas jeste, danas je... moŹe biti raznorazna. Ali poslije nasilja
19 koja su se desila onda, ta rijeć dobiva u pomenu i znaćaju.

20 P: Da, ono što zapravo sam ja htio iznijeti pred Vas, a mislim da imam
21 pravo da zamolim sljedeće od Vas, a to je: ako imate namjeru nešto reći o
22 gospodinu Krajišniku tog tipa, onda nemojte to ovako izokolo. Ja Vas zato
23 pozivam sada da veoma jasno kaŹete da li smatrate ili ne da je gospodin
24
25
26
27
28
29
30

1 Krajišnik na neki način poticao strahove ili pomisli, osjećaje vezane za nasilje
2 koji, Vi tvrdite, možda do tada u već februaru 1992. nije bilo?

3 O: To je bilo vrijeme još uvijek da su se vodili intenzivni pregovori.
4 Ja nisam rekao - osim što sam zapazio da se pominje riječ "nasilje" - ja nisam
5 rekao da je propagirao tada nasilje, nego da je u izjavi rekao da je protiv
6 nasilja, u izjavi datim novinama.

7 P: Gospodine Čengiću, svodi se sve ovo na sljedeće: ako ono što Vi
8 jedino želite reći da u tekstu članka ima riječ "nasilje", uz sve dužno
9 poštovanje, ne pokušavam Vas sada vrijeđati, ali Vijeće može pročitati članak,
10 svatko može pročitati taj članak. Ja Vas sada pitam da li Vi imate nešto dodati
11 ovoj najobičnijoj činjenici koju možemo sami pročitati u članku?

12 O: Pa nemam ništa da... nego jednostavno reći da je poslije i bilo
13 nasilje.

14 P: Ja ću dodati jedno pitanje jer moj zadatak je da postavljam pitanja,
15 a Vaš je da dajete odgovore. Dakle, gospodine Čengiću, u februaru 1992. godine,
16 nitko nije mogao propustiti da vidi da mogućnost nasilja u Bosni i Hercegovini
17 jeste nešto što visi u zraku, zar ne?

18 O: 1991. govorite il' 1992.? Koje godine? 1992.?

19 P: 1992., februaru 1992.

20 O: Pa, Hrvatska nije daleko. Hrvatska nije daleko, Dubrovnik nije
21 daleko. Vukovar nije daleko od Bosne. Svakodnevno na vijestima slušali smo i

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 gledali što se tamo radi.

2 P: Gospodine Čengiću, Vi ste konkretno i spomenuli da Hrvatska stvarno
3 nije daleko, geografski gledano. 1991. također nije bila daleko. Mi znamo da je
4 u Jugoslaviji bilo nasilja još iz ranijih faza 1991., i to kad kažem "nasilja" -
5 mislim ozbiljnijeg? Ne trebate o tome puno razmišljati, odgovor na to je "da",
6 zar ne?

7 P: I da li je točno, da sad potvrdimo ovo, da gospodin Krajišnik nikad
8 nije Vama rekao ili da nije nikad rekao, a da Vi za to znate, prije izbivanja
9 rata, da se sve treba raditi u skladu sa zakonom i pravnim postupcima?

10 O: Ja sa gospodinom Krajišnikom sam se vidio tog puta kad smo imali
11 dogovore i kada bi dolazio kao gost na zasjedanje republičkog Parlamenta, onda
12 bi se vidjeli ovako kao što ja gledam Vas. Neka...nekad bi se i pozdravili,
13 usput, kimnuli glavom. Iz iste smo općine, a različiti su bili nivoi vlasti tako
14 da nismo se susrećali. Svak se bavio svojim problemima na nivou vlasti koju je
15 obnašao.

16 P: U Vašoj izjavi, gospodine Čengiću, govorimo o istoj onoj izjavi, ja
17 ću se sada pozvati na jedan kratki pasus.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim Vas, dopustite mi, gospodine
19 Stewart, nadam se da nećete izgubiti misao. Imam ja jedno pitanje za svjedoka u
20 ovom trenutku.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 Vi ste ranije rekli da onaj intervju sa gospodinom Krajišnikom potvrđuje
2 da je on došao Vama, da je on, kako ste to rekli... Dakle, riječi tog razgovora,
3 citat je ovakav: "Ja sam u Novi Grad došao na poziv gospodina Čengića." Molim da
4 se svjedoku da dokazni predmet P388 i da mi onda pokažete točno taj dio
5 intervjuja. To je posljednja strana, druga strana one verzije na B/H/S-u.
6 Sljedeća. E da, ta. Ta strana.

7 Gospodine Čengiću, gdje se to može pročitati da je gospodin Krajišnik
8 rekao da ste ga Vi pozvali da dođe u Novi Grad?

9 SVEDOK: [simultani prevod] U ovom dijelu gdje se pominje moje ime.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Zamolit ću Vas da to polako pročitate.
11 To je ovaj dio gdje počinje sa riječima "Ismet Čengić, predsjednik" i tako
12 dalje. Molim Vas, to polako pročitajte.

13 SVEDOK: [simultani prevod] "Ismet Čengić, predsjednik Skupštine opštine
14 Novi Grad je u razreš... razrešavanju ovog problema zatražio pomoć Momčila
15 Krajišnika, predsjednika Skupštine Bosne i Hercegovine koji je i stanovnik
16 Zabrdža."

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li mogu onda shvatiti da ste tražeći
18 pomoć, Vi pozvali gospodina Krajišnika da dođe? Zapravo pokušavamo shvatiti što
19 je temelj za ovo što Vi kažete.

20 SVEDOK: /prevod engleskog transkripta: "Da."/

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Aha. Znači, u redu. Dobro.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. STEWART: [simultani prevod]

2 P: Gospodine Čengiću, možda će ovo zvučati kao da nije pitanje, ali da
3 to postavimo. Ako Vi vidite, zar ne, da je taj konkretni dio intervjua ono što
4 kažu novinari, da se tu ne citira konkretno gospodin Krajišnik?

5 O: Ovo jeste članak novinara.

6 G. STEWART: [simultani prevod] Zahvaljujem se.

7 P: Dakle, gospodine Čengiću, bili smo na rubu toga da se počnemo baviti
8 Vašom izjavom koju ste dali u januaru 1998. U paragrafu 27 koji je veoma kratak,
9 taj jedan dio, Vi ste rekli sljedeće: "Što se tiče TO-a, Teritorijalne odbrane,
10 u vrijeme mog prvog mandata kao predsjednika opštine, načelnik TO-a bio je
11 kapetan Osman Džamaliya. U maju 1991. SDS je na tu funkcija predložila svog
12 kandidata, ali je njegov čin bio niži od Džamaliyino. Komanda sarajevskog TO-a
13 je morala odobriti imenovanje novog načelnika TO-a, a ona je odbila kandidata
14 SDS-a. Izjavili su da su sasvim zadovoljni Džamalijom i da ga ne namjeravaju
15 smijeniti. Tada je SDS počeo vršiti pritisak na TO-a u Sarajevu da se postavi
16 njihov čovjek. Sjećam se da sam negdje u septembru 1991. dobio dokument iz štaba
17 TO-a u Sarajevu da su oni spremni prihvatiti kandidata SDS-a. To pismo sam
18 pohranio duboko u moj stol. U to vrijeme je trajao rat u Hrvatskoj i ja sam
19 želio da zadržim Džamaliyu na njegovom položaju. Međutim, SDS je saznao da sam
20 primio ovlaštenje koje potvrđuje imenovanje njihovog čovjeka. Izvršili su
21 pritisak da im pokažem taj dokument i na kraju je konačno postavljen čovjek iz
22 SDS-a."

23 Ja sam Vam sada pročitao cijeli taj pasus. Da li se slažete, gospodine

24

25

26

27

28

29

30

1 Čengiću, da je to s Vaše strane bilo neprikladno ponašanje da na taj način to
2 pismo pohranite duboko u fioku, zar ne?

3 O: Eh... ne u tom smislu da ne dam... T... Skupština je trebala da
4 izvrši imenovanje komadanta. Bio je zastoj u radu Skupštine. Da ne bi netko
5 došao do tog dokumenta, da ne bi nestao, ja sam ga sklonio dok ne bude zakazana
6 Skupština, a zakazivana je svaki mjesec i u jednom mjesecu dva-tri puta
7 nastavak, i nismo se mogli nikad složiti u dnevnim redom /sic/. I zato sam ja
8 ostavio to duboko da ne bi neko našao, da ne bi - na kraju krajeva - nestao taj
9 dokument.

10 P: Gospodine Čengiću, koja od ove dvije stvari se dogodila? One su veoma
11 različite. Vi ste sada rekli da ste ga spremili da ne bi nestao. Da li Vi sad
12 tvrdite da ste taj dokument spremili duboko u svoj stol kako bi ga sačuvali,
13 kako ne bi se dogodilo da on nestane ili da padne u krive ruke? Da li je to ono
14 što Vi nama ovdje sada kažete?

15 O: Skupština koja je bila u februaru je izabrala gospodina Guzinu za...
16 po prijedlogu ovog koji sam dobijo. Znači da sam imao namjeru da taj dokument
17 bilo negdje skrijem, onda ga nisam morao ni tada pokazati.

18 P: To nije odgovor na moje pitanje, gospodine Čengiću. Ja Vas pitam ili
19 da mi potvrdite ili da mi isključite ovu mogućnost koju ste sad Vi iznijeli, a
20 to je da ste te dokumente smjestili duboko u fioku Vašeg stola - parafraziram -
21 kako bi bila na sigurnom, da ne bi nestala, da ne bi pala u pogrešne ruke. Da li
22 je to ono što Vi nama sada tvrdite?

23 O: Ona je bila sačuvana. Taj prijedlog je bio sačuvan.

24 P: Ja Vas upravo to i pitam. Da li je to ono što Vi tvrdite, da ste ga
25
26
27
28
29
30

1 Vi htjeli sačuvati?

2 O: Ja sam ga htio s...sačuvati i sačuvan je.

3 P: Gospodine Čengiću, u Vašoj izjavi koju ste potpisali 1998., Vi veoma
4 jasno kažete da ste to pismo pohranili kako biste ga sakrili, kako ga drugi ne
5 bi vidjeli, kako biste Vi mogli spriječiti smjenu načelnika TO-a. To je razlog
6 zbog kojeg ste to i učinili, zar ne?

7 O: Načelnik TO-a u tom momentu nije predstavljao ništa s obzirom na
8 činjenicu da je Teritorijalna odbrana bila u dir...direktno podređenom položaju
9 Jugoslovenskoj narodnoj armiji. Tako da to nije ništa... nije predstavljalo
10 ništa jer nije imala naoružanja, nije imala - osim na papiru što je imala
11 pripadnike... Svo naoružanje Teritorijalne odbrane prije toga je preuzela JNA,
12 komandu preuzela JNA i načelnik je samo bio lice koje je formalno bilo komandant
13 neke... neke Teritorijalne odbrane, bez vojs... bez naoružanja bilo kakvog. Ni
14 pješadijskog naoružanja nije imalo.

15 P: Gospodine Čengiću, u Vašoj izjavi spominjete da se vodi rat u
16 Hrvatskoj i da ste Vi htjeli da Džamaliya ostane na svom položaju. Dakle, šta
17 god sad rekli i taj položaj i gospodin Džamaliya lično po Vašem mišljenju su
18 bili dovoljno značajni da poduzmete neke korake kako biste spriječili da ga se
19 smijeni. Zar to nije tačno?

20 O: Od augusta do danas nije ni jedna sjednica opštinskog vijeća, odnosno
21 Skupština općine nije održana, tako da do smjene nije moglo ni doći. Jer na
22 Skupštini opštine Novi Grad vrši se smjena, donosi se odluka... zakazivano je
23 više sjednica. Sjednice su znale trajati po čitav dan, a da se ne postigne dnevni
24 red. Sjećam se dobro u novembru i decembru da su bili evropski posmatrači...

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Čengiću, ja ću Vas sad
2 prekinuti. U Vašoj izjavi piše: "To pismo sam pohranio duboko u moj stol. U to
3 vrijeme je trajao rat u Hrvatskoj i ja sam želio da zadržim Džamaliju na
4 njegovom položaju. Međutim, SDS je saznao da sam primio ovlaštenje koje
5 potvrđuje imenovanje njihovog čovjeka i oni su izvršili pritisak na mene da im
6 pokažem taj dokument. Na kraju je konačno postavljen čovjek iz SDS-a."

7 Ta Vaša izjava, na osnovu nje se može steći jasan utisak da Vi niste
8 željeli to ovlaštenje SDS-u jer ste se bojali da bi to moglo rezultirati smjenom
9 gospodina Džamalije. Da li je to tačno?

10 SVEDOK: [simultani prevod] Ja sam procijenio da je to bilo preuranjeno.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. Da li ste Vi taj dokument
12 pohranili negdje na sigurno mjesto jer ste smatrali da to nije pravi trenutak da
13 dođe do smjene gospodina Džamalije i da ste Vi bili protiv takve smjene?

14 SVEDOK: [simultani prevod] Pa jedno i drugo. I da bude bezbjedno i da u
15 datom momentu dođe do smjene. Ja sam tada i odbio mobilizaciju tenkovske
16 jedinice koja je trebala biti poslata na Dubrovnik kao predsjednik Savjeta za
17 narodnu odbranu.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li je pohranjivanje pisma negdje na
19 dno ladice u Vašem stolu nešto je bio uobičajeni postupak ili ste imali neki
20 drugi sistem za pohranjivanje dokumenata? Koji god razlozi bili za to, bili oni
21 dobri ili loši, recite da li je to bilo nešto što je bilo u skladu sa
22 uobičajenim postupkom ili nije?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SVEDOK: [simultani prevod] Nije. Nije, to je bio iz... ipak izuzetan
2 trenutak. U meni se lomilo da li sada...

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. U redu. Ne pitam Vas da li ste
4 imali dobre razloge ili niste. Moje pitanje je bilo samo da li je to bio
5 uobičajeni postupak.

6 SVEDOK: [simultani prevod] Ne. Ne.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Znači, nije bio uobičajeni postupak.
8 Gospodine Stewart, možete nastaviti.

9 G. STEWART: [simultani prevod]

10 P: Vaš stav da je to bilo preuranjeno, gospodine Čengiću, Vi ste
11 zapravo... Bio bi pravi put da se to riješi da sve stranke koje su
12 zainteresirane rasprave o tom pitanju, da svako iznese svoje mišljenje i da se
13 onda vidi da li će Vaše mišljenje prevladati prema jednom normalnom demokratskom
14 procesu, zar ne?

15 O: Da.

16 P: Slažete se?

17 O: U redu.

18 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, evo tu smo završili sa ovim
19 nizom pitanja.

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Sada je petnaest do četiri.

21 Gospodine Čengiću, molimo Vas da pogledate da li je ovaj drugi dio tog
22 lista sa Vama ovdje u zgradi. A ako nije, mislim da je sve pripremljeno da Vas
23 se prebaci u hotel da možete pronaći taj članak, to jest te novine. Dalje bih
24 zamolio i da se napravi jedna kopija kako bi se onda ton sve... Vidim da se
25 Tajništvo slaže da se može napraviti.

26 Mi ćemo prekinuti sa radom do petnaest nakon četiri.

27

28

29

30

1 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim ustanite.
2 ... Početak pauze u 15.45h
3 ... Sednica nastavljena u 16.21h
4 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite molim. Izvolite sestii.
5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Stewart.
6 G. STEWART: [simultani prevod] Vi možda već imate taj članak?
7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Vidim da imamo nešto ovde na stolu.
8 A, evo ga, i original. Samo da pogledamo.
9 G. STEWART: [simultani prevod] Ja naravno u potpunosti zavisim od
10 gospođice Čmerić i gospodina Krajišnika da mi kažu da li tu ima bilo šta što je
11 od interesa za nas.
12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da.
13 G. STEWART: [simultani prevod] Kada završim sa preostalim pitanjima
14 gospođica Čmerić i gospodin Krajišnik će mi reći da li ima nešto na šta bih
15 trebao da skrenem pažnju.
16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pretpostavljam da bi svedok želeo da
17 zadrži original. Da li želite da pogledate da uporedite da li i kopija odgovara
18 originalu?
19 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala, časni Sude, ali mislim da nema
20 potrebe da se time bavimo.
21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pretpostavljam da se i tužilac s time
22 slaže.
23 G. STEWART: [simultani prevod] Samo da vidimo.
24 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim da se ovo da stranama. Molim da
25
26
27
28
29
30

1 najpre uvedete svedoka u sudnicu.

2 G. STEWART: [simultani prevod] Da, zaista. Naš poslužitelj ne bi mogao
3 da uradi i jedno i drugo u isto vreme.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Čengiću, kako mi je rečeno, Vi
5 niste morali da idete kako bi nam dali taj novinski članak o kojem smo govorili.
6 Strane će ga pogledati. Ukoliko bude pitanja s tim u vezi, videćemo kasnije. U
7 svakom slučaju, gospodine Stewart, izvolite nastaviti.

8 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

9 P: Gospodine Čengiću, hvala Vam što ste novinski članak doneli.

10 U toj istoj izjavi o kojoj sam pre nekoliko minuta govorio, dakle toj
11 koju ste potpisali 1998. godine, završio sam sa 27. paragrafom. Sad u paragrafu
12 35, to je poslednji paragraf na 5. stranici, tu ste rekli: "Avgusta 1991.
13 godine, negde oko 17. avgusta, bio sam na odmoru u Hrvatskoj kada me moj zamenik
14 pozvao i rekao mi da je neko iz Državnog sekretarijata Teritorijalne odbrane
15 zvao iz Beograda tražeći da dođu u službenu posetu opštini. Ja sam prekinuo svoj
16 odmor i vratio se u Sarajevo. Imali smo sastanak sa funkcionerima koji su došli
17 iz Beograda. To su bila 4 pukovnika iz JNA. Došli su sa zahtevom da potpuno
18 preuzmu Sekretarijat narodne odbrane i stave ga pod kontrolu JNA. Želeli su svu
19 dokumentaciju. Suad Berbić i Milošević su prisustvovali tom sastanku. Pukovnici
20 su usmeno saopštili svoj predlog. Rekao sam im da ću im izaći u susret kada mi
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 donesu pisani dokument Vlade Bosne i Hercegovine. Oni su otišli. Ta
2 dokumentacija im je zaista trebala kako bi mogli mobilisati vojsku i rezerviste
3 za rat u Hrvatskoj, a Vlada je već bila odlučila da se mi nećemo odazvati toj
4 mobilizaciji. Uklonili smo dokumentaciju Sekretarijata narodne odbrane iz
5 opštinskog ureda i pohranili je na sigurno mesto. Ta dokumentacija ime je
6 trebala da mogu mobilisati vojsku."

7 Najpre, gospodine Čengiću, kada kažete "Vlada je već bila odlučila da
8 nećemo odgovoriti na taj poziv", pod time ste mislili na Vladu Bosne i
9 Hercegovine, zar ne?

10 O: Da.

11 P: A dakle "mi koji se nećemo odazvati toj mobilizaciji", na koga
12 mislite kada kažete "mi"?

13 O: Sad nisam siguran da li Vlada ili Predsjedništvo, ali ja sam pod tim
14 mislio na nivo... na veći nivo. Predsjedništvo Bosne i Hercegovine "mi", mislio
15 sam na Bosnu i Hercegovinu kompletnu. Odnosno -

16 P: Vratimo se na prethodno pitanje. Dakle, kada ste rekli "mi se nećemo
17 odazvati toj mobilizaciji", recite nam na koga ste mislili kada ste rekli "mi"?

18 O: Negdje u junu 1991. godine, najveći nivo vlasti - da li je to
19 Predsjedništvo ili Vlada nisam siguran - donijela je uredbu da se prestane sa
20 slanjem vojnih obaveznika i rezervista u JNA. Ja sam tu odluku poštovao i tako
21 je to bilo.

22 P: Dakle, kada kažete "mi" mislite na sve osobe koje su potpadale pod
23
24
25
26
27
28
29
30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica engleskog i francuskog transkripta.

1 mogućnost da budu pozvane na mobilizaciju Bosne i Hercegovine, zar ne?

2 O: I ko...koje su poštovale legitimno izabranu vlast Bosne i
3 Hercegovine.

4 P: A zatim, kada kažete da ste uklonili tu dokumentaciju i pohranili je
5 na sigurno mesto, svrha toga bila je da se napravi prepreka sprovođenju
6 mobilizacije, zar ne?

7 O: Tačno. Od strane JNA.

8 P: Da li je opravdanje za to što ste učinili bilo da ste Vi smatrali da
9 je ta mobilizacija nelegalan čin?

10 O: Moji prvi pretpostavljeni i vlast koju sam poštovao je bila vlast
11 Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo i Vlada Bosne i Hercegovine.

12 P: Ali, Vi kažete, gospodine Čengiću, da Vam je naređeno bilo da tu
13 dokumentaciju uklonite i da je pohranite na neko drugo mesto. Da li je to što
14 kažete?

15 O: Preporuka je bila da se adekvatno obezbijedi dokumentacija, jer u tom
16 vremenu SDS i zajedno sa JNA su u mnogim općinama nasilnim putem odnijeli tu
17 dokumentaciju.

18 G. STEWART: [simultani prevod] Molim da se svedoku predoči dokazni
19 predmet P390.

20 SVEDOK: [simultani prevod] /nerazgovetno/

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Rekli ste nešto. Molim Vas da ponovite
22 samo glasnije kako bismo čuli prevod.

23 SVEDOK: /prevod engleskog transkripta: "Ovaj predmet mi je"/ poznat,
24 pismo meni upućeno od strane SDS-a.

25 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite nastavite.

26

27

28

29

30

1 G. STEWART: [simultani prevod]

2 P: Vi ste juče videli ovo pismo tako da ne bih sada ponovo prolazio kroz
3 njega, ali ove žalbe koje su navedene, pri dnu stoji: "To se naročito odnosi na
4 neovlašteno i nezakonito sklanjanje vojne dokumentacije i direktno kršenje
5 saveznih zakona i drugih propisa. Nepokretanje postupka za razrešenje sekretara
6 opštinskog Sekretarijata za narodnu odbranu i njegovog zamenika, neprihvatanje
7 zaključaka Izvršnog odbora u vezi s analizom o bespravnoj izgradnji na području
8 naše opštine i omogućavanje daljeg nastavka bespravne izgradnje..." Dalje:
9 "...dužne neuvrštavanjem u dnevni red inicijative građana oko izdvajanja i
10 formiranja mesne zajednice Rajlovac." Gospodine Čengiću, tačno je, zar ne, da
11 šta god da su bila Vaša lična opravdanja da to učinite, u svim ovim pritužbama
12 ima osnova, zar ne?

13 O: Nema. Ni u jednoj nema osnova. Jer, našu djecu, našu vojsku i naše
14 rezerviste JNA je slala na front, na ratište u Hrvatsku.

15 P: Gospodine Čengiću, molim Vas da nam objasnite šta ste hteli reći
16 svojim poslednjim odgovorom.

17 O: Svakodnevno su dolazili sanduci sa mrtvacima, našom vojskom koja...
18 koja je bila u JNA, poginula na ratištima u Hrvatskoj.

19 P: Dakle, kažete da ste imali moralno pravo da opstruirate mobilizaciju
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 i to da ljudi odlaze na front u Hrvatsku?

2 O: Da nisam imao zakonsku mogućnost, to ne bi radio jer je stav naše
3 Vlade i Predsjedništva bio da se ne šalju regruti u JNA.

4 P: U redu. Idemo dalje, gospodine Čengiću. Tokom jučerašnjeg svedočenja,
5 to je na 87. stranici transkripta, gospodin Harmon Vas je pitao gde biste
6 stavili gospodina Krajišnika u hijerarhiji rukovodstva bosanskih Srba i rekli
7 ste da su, po Vašem mišljenju i mišljenju Vaših prijatelja, gospodin Krajišnik i
8 gospodin Karadžić bili na istom nivou u hijerarhiji, dok su svi drugi bili mnogo
9 niže u odnosu na njih.

10 Dakle, u svom odgovoru Vi nam niste naveli nikakav datum. Da li je to
11 Vaša procena položaja gospodina Krajišnika i gospodina Karadžića u hijerarhiji,
12 da li ste odnosi na celokupni vremenski period do nakon Daytonskog sporazuma,
13 dakle do 1996. godine?

14 O: Prije Days... Daytonskog sporazuma gospodin Karadžić nije bio u
15 vlasti. On je bio samo predsjednik SDS-a. A gospodin Krajišnik je bio
16 predsjednik parlamenta Bosne i Hercegovine. Što se tiče Novog Grada, s obzirom
17 na činjenicu da je gospodin Krajišnik stanovnik Novog Grada, u Novom Gradu veću
18 popularnost i uticaj imao je gospodin Krajišnik. No, gledajući globalno
19 kompl...kompletnu situaciju ja sam rekao da tu negdje, u istoj ravni, na prvoj
20 poziciji */sic/*.

21 Nisam nikad bio u prilici da čujem da je nekad Karadžić doč... došao na
22 teritoriju općine Novi Grad.

23 O: Rekli ste: "Pre Daytonskog sporazuma gospodin Karadžić je bio samo
24
25
26
27
28
29
30

1 predsednik SDS-a."

2 O: P...prije...prije izbijanja, prije agresije, prije rata. Prije...
3 mislio sam prije rata. Prije rata, to je onda... tamo... ja ne znam kasnije baš
4 funkcije koje je sve gospodin Karadžić obavljao tamo u Republici Srpskoj. Čini
5 mi se da je bio predsjednik, ali nisu održani izbori. Kako je do toga došlo - ne
6 znam. Ja znam ono za šta se glasalo 1990. godine. Karadžića tada nije bilo na
7 listi, na bilo kojoj listi.

8 P: Da li znate za još neki položaj na kojem bio gospodin Krajišnik,
9 izuzev položaja predsjednika Skupštine Bosne i Hercegovine i kasnije je bio na
10 istom položaju u srpskoj Skupštini i u Skupštini Republike Srpske.

11 O: Kako znam da je bio član Predsjedništva, onog prvog Predsjedništva,
12 kao član predsjedništva.

13 P: A kada je to bilo?

14 O: Poslije potpisanog Daytonskog sporazuma.

15 P: A Nikola Koljević, gde se on u to vreme nalazio u hijerarhiji?

16 O: On je bio član Predsjedništva, ali nešto ga narod nije baš mnogo
17 cijenio kao političara.

18 P: Da li je on jedan od onih koji je bio mnogo ispod u odnosu na
19 gospodina Krajišnika i gospodina Karadžića, zar ne?

20 O: Po mom mišljenju, a ne mora da znači da je to tako bilo sa druge
21 strane.

22 P: A doktorka Plavišić? Doktorka Plavišić, gde biste nju stavili u tom
23 nizu, hijerarhijskom nizu?

24

25

26

27

28

29

30

- 1 O: Negdje između.
- 2 P: Između koga?
- 3 O: Između Karadžića i Krajišnika, na je... na jednoj visini, a ovamo
4 negdje na drugom mjestu, ali bogami po...podaleko. Ali ispred Koljevića. Negdje
5 u rangu Mladića.
- 6 P: A kažete da je doktor Koljević bio član kojeg Predsjedništva?
- 7 O: Koljević je bio član državnog Predsjedništva.
- 8 P: Kada?
- 9 O: Izabran je na izborima 1990. godine.
- 10 P: Tokom jučerašnjeg iskaza ste rekli, to je na stranici 89, zapravo
11 počinje na stranici 88, govorili ste o sastanku koji ste imali sa srpskim
12 predstavnicima iz Rajlovca. I rekli ste da je taj sastanak održan 26. februara
13 1996., dakle neposredno nakon sporazuma iz Daytonu.
- 14 O: Ja sam mislio na... na... Sastanak je bio tri dana prije Daytonu...
15 prije... prije, reintegracije Rajlovca, a ne Daytonu.
- 16 P: Naveli ste 26. februar 1996. godine. Vi se i dalje držite tog datuma,
17 zar ne?
- 18 O: 26. februar 1996. godine je bio dan reintegracije.
- 19 P: U redu.
- 20 O: /prevod engleskog transkripta: "A tri dana ranije sam imamo"/
21 sastanak. Slučajno imam ovdje isječak iz novina gdje piše o tom sastanku.
- 22 P: Kada kažete "novine", na koje novine mislite?
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

1 O: Na Oslobođenje. Ne znam, ja mislim da je Oslobođenje ili Večernje
2 novine, jer sam imao običaj da sve članke koji su vezani za mene i za općinu
3 pohranjujem misleći da ću nekada pisati knjigu o događajima koji se tiču ovog
4 dijela.

5 P: Kada kažete: "Imate kod sebe", da li mislite u hotelu ili u džepu?
6 Ovdje u zgradi?

7 O: Ovde, ovde, ovde u zgradi. Nešto imam i u džepu, ali mali mi džepovi.
8 Nešto imam i u džepu...

9 P: Vi, gospodine Čengiću, stvarno imate puno toga.

10 O: Imam... i imam još jedan intervju u *Oku*, novine *Oku*, možda bi dobro
11 bilo da kažem da je to list, onaj list koji smo malo prije koristili,
12 vlasništvo, privatno vlasništvo čiji je vlasnik bio Janez Tadić, Hrvat. Glavni i
13 odgovorni urednik je bio Bošnjak, a glavni menadžer Srbin. Redakcija tog lista
14 nalazila se u zgradi gdje je bila dvorana na Mojmilu koja je kasnije srušena. I
15 oni su još izdali ratno izdanje, jedno broj-dva, gdje su to izvlačili to na
16 šapirograf. Ima i ovde jedan moj intervju. U cilju istine, ne bi loše bilo možda
17 da se i ovo kopira pa se priloži dokumentaciji.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Čengiću, ako su to samo dve
19 kopije izdanja iz ratnog perioda, to nije relevantno samo po sebi jer mi nismo
20 ovde da pišemo istoriju rata. No, ako biste omogućili stranama da to pogledaju,
21 na njima je to kasnije da odluče da li je to relevantno ili ne za njihovu
22 argumentaciju.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 I vidim da Odbrana u ovom trenutku ima prednost u tom smislu. Molim Vas
2 da to date poslužitelju i da to najpre date Odbrani da oni to pročitaju, a onda
3 ću ostaviti da strane odluče da li je to od relevantnosti ili ne.

4 SVEDOK: /nerazgovetno/

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Čengiću, kao prvo - ovaj zvuk
6 šuškanja papirima onemogućava prevodioce da čuju šta govorimo. Zamolit ću Vas da
7 to prepustite stranama da pogledaju, to bi bilo korisno. Ali, u ovom trenutku
8 tako spontano čitanje iz tih dokumenata nije nešto što su strane zatražile niti
9 je to nešto što bi Vijeće smatralo da treba raditi u ovom trenutku.

10 U svakom slučaju, Vijeće je zahvalno na Vašoj spremnosti da doprinesete
11 ustanovljavanju istine.

12 G. STEWART: [simultani prevod] Pitam se da li će svjedok u jednom
13 trenutku početi vaditi i dokumente iz rukava. Za časak sam se zabrinuo.

14 P: Ali, iz praktične strane zamolit ću preko Pretresnog vijeća gospodina
15 Čengića da kaže da li odlazi iz Haga danas ili će prespavati još ovdje.

16 O: Ja ne znam. Moj odlaz... dolazak i odlazak nisam ja ni
17 /nerazgovetno/. To morate pitat ove koji su me pozvali. Ne znam.

18 P: Da.

19 G. STEWART: [simultani prevod] Ja sam naime mislio u slučaju da nešto od
20 ovog potrebno, mada to nije baš vjerovatno, ali ako je gospodin Čengić u tom

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 trenutku još u Hagu...

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, možda bi bilo dobro da zamolimo
3 gospodina Čengića da nam ostavi sve što ima - a Vas molim, gospodine Stewart, da
4 ne miješate provođenje pravde sa izvođenjem magičnih trikova - da, dakle,
5 gospodin Čengić sve što ima ostavi Tajništvu, da se naprave kopije. Onda će
6 strane moći to pogledati. Pa ako ima nešto relevantno - iako ja ne očekujem da
7 će biti - a gospodin Čengić se najvjerojatnije neće večeras odputiti odavde, pa
8 ćemo imati mogućnost da vidimo da li ćemo još trebati gospodina Čengića pa da bi
9 on možda u tu svrhu morao ostati. Međutim, nisam o tome htio govoriti.

10 Gospodine Čengiću, strane obično znaju što žele pitati svjedoke.
11 Međutim, Vi ste došli sa Vašim prijedlozima. Zahvalni smo Vam na tome. Međutim da
12 li biste Vi mogli originale ostaviti da se kopiraju tokom iduće pauze, da strane
13 to pogledaju i da onda vide da li je to korisno?

14 SVEDOK: [simultani prevod] Naravno. Ja sam radi toga to i donio.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu.

16 Gospodine Stewart, možete nastaviti sa pitanjima.

17 G. STEWART: [simultani prevod]

18 P: Sada ću Vam pokazati jedan novinski članak, gospodine Čengiću.

19 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, ovdje je nekoliko samo
20 paragrafa, a i sam članak je kratak. Mi smo primjerak na srpskom dali
21 prevodiocima. To je iz Glasa srpskog od 23. januara 1996.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. HARMON: [simultani prevod] Meni će biti potreban jedan primjerak.

2 G. STEWART: [simultani prevod] Oprostite, ja sam se nadao da ste Vi to
3 dobili ili da to dobijate. Izvinjavam se.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, vidite. A koštali su samo jedan i
5 pol dinar, gospodine Harmon, tako da...

6 G. STEWART: [simultani prevod] Gospodin Harmon govori srpski kao i ja.
7 Njemu će to stvarno vrijediti.

8 P: Gospodine Čengiđu, zamolit ću Vas da pročitate dva konkretna
9 paragrafa, iako naravno ne želim Vas spriječiti da čitate one između da možete
10 vidjeti da li je sve u redu sa kontekstom. Dakle, zamolit ću Vas da prvo
11 pročitate ovaj paragraf na samom početku teksta koji počinje sa "Sarajevo, 22.
12 januar", a onda ćemo se pozabaviti sa sljedećim.

13 O: Da. Da.

14 P: Mislio sam Vas zamoliti da pročitate to naglas, da se onda može
15 prevoditi. Prevodioci mogu činiti čuda, ali stvarno je potrebno da se to čita na
16 glas.

17 O: Iako je pisano ćirilicom, ja znam ćirilicu. Neki bi zahtijevali da
18 bude pismo koje češće upotrebljava, ali srećom - ja znam.

19 "Predsjednik Narodne skupštine Republike Srpske, magistar Momćilo
20 Krajišnik, uputio je danas apel stanovništvu Srpskog Sarajeva da se ne iseljava
21 i pozvao one koji su već otišli da se vrate." Na to, ovaj dio ste mislili, je
22 l'?

23

24

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica engleskog i francuskog transkripta.

1 P: Da. Sada bih Vas zamolio da u sebi pročitate sljedećih nekoliko
2 paragrafa, a da onda naglas pročitate onaj koji je posljednji u trećem stupcu.

3 O: To sam ja već pročitao, ovamo čitam: "Apelujem na srpski narod da
4 ostane na svojim ognjištima i pozivam one koji su otišli da se vrate i da skupa
5 gradimo svoje Sarajevo, rekao je predsjednik Narodne... NS RS."

6 Ili je možda Novo Sarajevo Republike Srpske, ne znam šta je. Skraćenica
7 je NS RS. Hoću li dalje čitati?

8 P: Mi smatramo da to NS, da je to skraćeno za Narodna skupština. Da li
9 se slažete?

10 O: A-ha, ha... moguće, moguće. Pošto je bio predsjednik Narodne
11 skupštine. "Ništa se od naše politike nije promijenilo i u naredne periode
12 ulazimo sa..."

13 P: U redu je, gospodine Čengiću. Sada bih Vam postavio pitanje. Da li se
14 sjećate takvih proglašenja, takvih javnih izjava koje je gospodin Krajišnik davao
15 početkom 1996., ovog tipa, a koje su bile u novinama?

16 O: U novinama koje su izlazile u Sarajevu nisam imao priliku ovo da
17 čujem. Doduše, nisam sve novine ni kupovao. Nisu često ni izlazile. Ali, sigurno
18 ovom periodu... u ovom periodu nisam...nisam imao priliku sigurno jer imam...
19 imam nešta i ovde tih novina. Nikad se nije pominjalo ovaj stav gospodina
20 Krajišnika.

21 P: Također ste govorili o onome što ste Vi čuli u javnim medijima, a
22 vezano za stavove gospodina Krajišnika o multinacionalnom životu. U transkriptu

23
24
25
26
27
28
29
30

1 na strani 90 Vam je postavljeno pitanje vezano za to. Ništa niste govorili o
2 privatnim izjavama gospodina Krajišnika koje je on mogao možda izreći na nekom
3 od sastanaka, a na kojima ste bili prisutni sa gospodinom Krajišnikom. Da li
4 možemo zaključiti da gospodin Krajišnik u Vašoj prisutnosti nije iznosio nikakve
5 stavove o multinacionalnom životu u Bosni i Hercegovini?

6 O: Ja sam i ranije istakao da sa gospodinom Krajišnikom imao sam samo
7 onaj jedan susret u vezi rešavanja problema oko mjesne zajednice Rajlovac. Više
8 nismo imali susreta.

9 P: Dakle, iz toga slijedi - složiti ćete se - da je sve što ste čuli,
10 bilo izravno, bilo neizravno od gospodina Krajišnika, a vezano za multietnički
11 život je bilo preko nekih sredstava medija i slično.

12 O: Da.

13 P: Spomenuli ste ljutnju gospodina Krajišnika vezanu za Daytonске
14 sporazume, da je izrazio svoju ljutnju zbog toga što je taj sporazum potpisan.
15 Da li se sjećate, on jeste bio ljut i frustriran onim što je on smatrao da je
16 prepuštanje Sarajeva Muslimanima, zar ne?

17 O: Pa... da.

18 G. STEWART: [simultani prevod] Zamolit ću samo trenutak. Mislim da mi
19 neće biti potrebna duža pauza. Samo sam se htio posavjetovati sa gospođom Čmerić
20 o članku koji smo dobili.

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da prvo pitam, da li želite da se ovaj
22 dokument uvrsti u spis?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. STEWART: [simultani prevod] Da, svakako. Oprostite.
2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim broj.
3 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti dokazni predmet Tužilaštva
4 D32. To je članak iz Glasa srpskog.
5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, naravno. Morat ćemo dobiti prijevod
6 cijelog tog članka, gospodine Stewart, jer -
7 G. STEWART: [simultani prevod] Da, naravno. Pobrinit ćemo se za to.
8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja ne čitam ćirilicu, ali vidim da se tu
9 spominje Dayton, Sarajevo. Dakle, tu ima kontekst koji je relevantan.
10 G. STEWART: [simultani prevod] Da. Mi ćemo se pobrinuti za to.
11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon.
12 G. HARMON: [simultani prevod] Meni bi bilo veoma korisno kada bi se sve
13 ovo pročitalo. Članak nije dugačak da se bolje ispita svjedoka prije nego što on
14 ode. Možda čak i danas mogli bismo to napraviti.
15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Vidim da se gospodin Stewart slaže jer
16 je klimao.
17 G. STEWART: [simultani prevod] Mi smo naravno u rukama Vijeća. Da li će
18 to svjedok čitati, da li će gospođa Čmerić to nam prevesti...
19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možda bi bilo dobro da gospođa Čmerić to
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 čita jer ona zna koliko brzo se može prevoditi. Zato ćemo je zamoliti da pročita
2 ovaj tekst.

3 G. HARMON: [simultani prevod] Zamolit ću gospođu Čmerić da onda počne
4 čitati od samog početka, uključujući i ovaj datum. Ja sve to ne mogu pročitati.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, počnite tamo gdje se spominje ime
6 gospodina Krajišnika.

7 GĐA ČMERIĆ: [simultani prevod] Ja ću početi od vrha stranice.

8 "Dnevni list Republike Srpske. *Glas srpski*. Banja Luka, utorak 23.
9 januar 1996. godine. Broj 7877. Godina" - nečitko - "LII, rimsko ja mislim.
10 Cijena 1,5 dinar."

11 Apel magistra Momčila Krajišnika, predsjednika Skupštine RS." Naslov
12 članka: "Ostanite da gradimo svoje Sarajevo." Podnaslov: "U naredni period
13 ulazimo sa mnogo više optimizma i nade da nepravda učinjena u Daytonu može biti
14 sanirana, rekao magistar Momčilo Krajišnik.

15 Sarajevo, 22. januara, (SRNA)

16 Predsjednik Narodne skupštine Republike Srpske, magistar Momčilo
17 Krajišnik, uputio je danas apel stanovništvu srpskog Sarajeva da se ne iseljava
18 i pozvao one koji su već otišli da se vrate. 'Mnoge stvari su već ostvarene
19 onako kako smo planirali i delovale su umirujuće na sarajevske Srbe', ocenio je
20 Krajišnik na današnjoj sednici štaba za implementaciju Daytonskog sporazuma u

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Srpskom Sarajevu održanoj u Vogošći. On je precizirao da 'u najnovijim
2 razgovorima, predstavnici međunarodne zajednice mnogo obećavaju, ne zbog toga
3 što razumeju srpski stav, već što se moraju povlačiti konkretni potezi.', i
4 izrazio nadu da će ti razgovori uskoro dati vidljive rezultate.

5 'Mislim da će to rješenje biti dosta dobro i da će imati pozitivan
6 efekat na Srbe u Srpskom Sarajevu i uticati na povratak mnogih koji su otišli sa
7 ovih prostora', naglasio je predsjednik Krajišnik. Prema njegovom mišljenju Srbi
8 u Srpskom Sarajevu 'imaju perspektivu i nemaju razloga za iseljavanje niti za
9 strah'.

10 'Apelujem na srpski narod da ostane na svojim ognjištima i pozivam one
11 koji su otišli da se vrate i da skupa gradimo svoje Sarajevo', rekao je
12 predsjednik NS RS i dodao: 'Ništa se od naše politike nije promenilo i u naredni
13 period ulazimo sa mnogo više optimizma i nade da nepravda učinjena u Daytonu
14 može biti sanirana.'

15 Sa današnje sednice u Vogošći upućen je apel deficitarnim kadrovima koji
16 su napustili ove prostore da se što pre vrate na posao. Štab je razmotrio i
17 probleme snabdevanja i održavanja reda i mira na području Srpskog Sarajeva."

18 SVEDOK: [simultani prevod] Mogu li ja dobiti da... da dam pravi odgovor.

19 G. STEWART: [simultani prevod] Pravi odgovor na šta?
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ako želite nešto dodati, prvo ćemo
2 pitati gospodina Stewarta da li ima još nekih pitanja vezanih za ovaj članak.

3 G. STEWART: [simultani prevod] Ne, nemam.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dozvolit ću svjedoku koji je preslušao
5 sve ovo čitanje teksta da nam kaže ono što želi. Izvolite, ali samo na brzinu,
6 gospodine Čengiću.

7 SVEDOK: [simultani prevod] Kada sam čitao, nisam ušao u smisao. Ovdje se
8 sve pominje Srpsko Sarajevo. Ne pominje se Rajlovac i onaj dio koji treba da
9 pripadne Federaciji. To treba da primijeniti /sic/. Naime, u vrijeme
10 reintegracije, Srbi su i sa dijela koji je pripao Republici Srpskoj iseljavali i
11 ovo je apel Srbima u Srpskom Sarajevu, a ne Srbima u Federaciji. Tako sam ja
12 razumio.

13 G. STEWART: [simultani prevod] Ispričajte me na trenutak.

14 [Odbrana se savetuje]

15 G. STEWART: [simultani prevod]

16 P: U Vašoj izjavi koju ste potpisali 1998., govorim sada o paragrafu 43,
17 to je jedan veoma kratki paragraf, gospodine Čengiću, to je posljednji paragraf
18 na šestoj strani. Spomenuli ste petak, 3. aprila, kada je gospodin Milošević -
19 to jest, gospodin Milošević odande - došao u Vaš ured i rekao: "Vidimo se posle
20 rata", i više ga nikad niste vidjeli. Nakon toga kažete: "Poslanici SDS-a i
21 opštinski službenici nastavili su dolaziti na posao. Međutim, neki sa kojima sam

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 bio u kontaktu počeli su dolaziti na posao s oružjem." Vi ste se zapravo i sami
2 tog dana pojavili na poslu naoružani, zar ne, gospodine Čengiću?

3 O: Tačno je. Poslije jednog sastanka jesam. Jedna dio, naravno
4 funkcionera SDS-a, je dolazio. Sekretar moj nije dolazio - pravdao je to svoje
5 odsustvovanje bolešću - a gospodin Milošević je došao u petak i onako, na
6 ironičan na...način rekao: "Vidimo se poslije rata". Ja nisam ni pretpostavljao
7 da će ipak doći do rata. Jesu bile ekscesne situacije, ali mislio sam ipak da će
8 biti razuma i da neće doći do rata.

9 Kada sam bio na jednom sastanku Izvršnog odbora, jedan od... sad ne mogu
10 se sjetiti od... od članova Izvršnog odbora je raširio - da li slučajno ili
11 namjerno - ovako, htio da kaput napravi i vidio sam pištolj i s jedne i s druge
12 strane. Mogu Vam reći da sam ja jednostavno samo da bi rekao odgovor na tom...
13 na tom... na taj slučaj. Sljedeći put i ja ponio, ali više ga nikad nisam nosio
14 jer mi nije trebao. Smetao mi je, težak je za nositi, željezo na kraju krajeva.
15 Od kog bi se ja mogao odbraniti. Od granate se, pištolja ne može gra... braniti.

16 P: Gospodine Čengiću, htio bih da se na trenutak vratimo na onaj članak
17 iz Glasa srpskog koji smo gledali prije nekoliko trenutaka, onaj iz kojeg sam
18 Vas zamolio da pročitate nekoliko paragrafa, D... ne znam točno broj. Zamolit ću
19 Vas da ponovo pročitate za nas ovaj prvi paragraf u desnom stupcu, ovaj pored
20 fotografije gospodina Krajišnika. Dakle, ovaj samo najgornji paragraf.

21 O: "Ništa se od naše politike nije promijenilo i u naredni period
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 ulazimo mnogo više opt... ulazimo sa mnogo više optimizma i da nepravda učinjena
2 u Daytonu može biti sanirana."

3 P: Da li Vi razumijete na šta se ovdje misli kada se kaže o #nepravdi
4 učinjenoj u Daytonu"?

5 O: Ja mislim da je gospodin ovdje mislio na dio... oko nepravde tu nema
6 diskusije. I jedna i druga strana može govoriti o nepravdi. To je ipak dogovor
7 koji je postignut i koji se treba poštovati. Ali mislio sam da se... ja mislim
8 da je gospodin Krajišnik mislio ovde da može biti sanirana kompenzacijom onog
9 dijela Dobrinje koji nije bio još reintegrisan u tom periodu koje je tek kasnije
10 reintegrisan. Ali ne mogu tvrditi da je tako.

11 O: Razumijem, dakle...

12 G. STEWART: [simultani prevod] Neću dalje nastavljati s ovime, časni
13 Sude. Hvala.

14 Ja nemam više pitanja, časni Sude.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite, gospodine Harmon. Da li Vi
16 imate pitanja?

17 G. HARMON: [simultani prevod] Da, časni Sude, imam nekoliko pitanja.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim Vas, postavite ih svjedoku.

19 Dodatno ispituje g. Harmon:

20 [Tužilac ispituje putem prevodioca]

21 P: Gospodine Čengiću, ovaj dokazni predmet Obrane, nadam se da je još
22 uvijek pred Vama D32 - taj je članak na ćirilici - a ako nije kod Vas zamolit ću
23 /prevod engleskog transkripta: "da se donese svjedoku."/

24 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim da se odnese.

25 G. HARMON: [simultani prevod]

26 P: Koliko sam ja shvatio, ovaj članak - probao sam bilježiti koliko sam
27
28
29
30

1 brže mogao - dakle, ovaj članak je od 23. januara 1996., je li tako?

2 O: Jeste.

3 P: Ovaj članak je objavljen više od mjesec dana prije onog sastanka na
4 kojem ste Vi bili sa srpskim predstavnicima Rajlovca, kada su srpski
5 predstavnici iz Rajlovca Vama rekli da je njima naložio Krajišnik da se isele.
6 Da li je to tačno?

7 O: Da.

8 P: Dok sam slušao prijevod ovog članka, primijetio sam sljedeće, a možda
9 nam Vi u tome možete pomoći. Ono što sam ja zabilježio, Momčilo Krajišnik je
10 uputio apel stanovništvu Srpskog Sarajeva. Šta je to Srpsko Sarajevo? Možete li
11 nas upoznati šta to znači kad se govori o geografiji Sarajeva?

12 O: Vi znate da je Daytonskim mirovnim sporazumom Sarajevo podijeljeno na
13 dva dijela. Jedan je dio pripao Federaciji, a drugi dio je pripao Republici
14 Srpskoj. Taj dio koji je pripao Republici Srpskoj je Srpsko Sarajevo i to je dio
15 koji graniči sa dijelom koji pripada federalnom dijelu na granici Dobrinja pa...
16 pa dalje. Onda oni ostali dijelovi ostalih općina koji su bili van jezgra
17 Sarajeva, a to su Pale, dio općine Stari Grad, dio općine Novo Sarajevo, dio
18 općine Centar i dijelovi ostalih općina. A što se tiče samog gradskog jezgra, tu
19 je najviše u općini Novi Grad ostao na srpskom dijelu, a to je Dobrinja 1 i 4
20 gdje je bila Daytonska linija razgraničenja.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica engleskog i francuskog transkripta.

1 P: Dakle, ovaj apel gospodina Krajišnika je upućen Srbima koji su u
2 Srpskom Sarajevu da se ne iseljavaju, a ne ljudima koji su uz Federaciju?

3 O: Upravo tako. S obzirom na činjenicu da su Srbi iz dijela federacije
4 koji je bio, opisujem: Grbavica, Novo Sarajevo, pa onda Nedžarići, zatim dio
5 Dobroševići, Atovići, Reljevo, Rajlovac pripali Federaciji. Dijel... Srbi u...u
6 drugom dijelu koji je pripalo Republici Srpskoj su počeli da se iseljavaju i
7 ovaj je apel upućen na Srbe koji su iz dijela koji je pripadao Republici Srpskoj
8 počeli da iseljavaju. Nije ovo apel Srbima koji su trebali da ostanu u dijelu
9 koji je pripalo Federaciji. Ovde tačno i glasi: "Apel stanovništvu Srpskog
10 Sarajeva". I danas postoji taj dio. Doduše, više se ne zove Srpsko Sarajevo nego
11 Istočno Sarajevo, ali teritorija ta postoji.

12 P: Srpsko stanovništvo Rajlovca sa kojim ste se Vi sreli krajem
13 februara, recite nam da li su to bili Srbi koji su živeli u onom delu Sarajeva
14 koji je potpadao pod Federacaiju ili ne?

15 O: Koje je potpalo pod federaciju po Daytonskom sporazumu. Da.

16 G. HARMON: [simultani prevod] Hvala. Nemam više pitanja.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Stewart.

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 G. STEWART: [simultani prevod] Da, časni Sude.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Nemate više pitanja?

3 G. STEWART: /prevod engleskog transkripta: "Ne."/

4 Imam par pitanja za Vas.

5 Ispituje Sudsko veće:

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li je bilo Srba koji su pre ili tokom
7 rata pobjegli u Republiku Srpsku, a zatim se kasnije vratili na federalni deo
8 Rajlovca, nakon rata.

9 O: Za vrijeme rata nije mi poznato da se neko vraćao, ali znam da... da
10 se poslije Daytonskog sporazuma i oni koji su bili otišli su se vraćali. I sad
11 su se skoro svi vratili ako nisu prodali svoje imanje. Ima dosta i toga da
12 prodaju svoja imanja, ali... ali većina se vratila.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] A Srbi koji su se vratili nakon rata? Da
14 li su oni počeli da se vraćaju odmah, dakle mesec-dva nakon Daytonskog
15 sporazuma? Da li je bilo takvih slučajeva?

16 O: Sukcesivno, kako su sticali sigurnost u ono što sam im rekao na
17 skupu, da garantujem mir i da garantujem da ćemo ono dijeliti malo što imamo,
18 odnosno što nemamo pa i tu neimaštinu dijeliti - onda su se počeli vraćati. Ali,
19 sukcesivno - sve više i više. I dan danas se nisu svi vratili. Dosta njih je
20 preu...preuzelo ključeve od svojih stanova i kuća, a nisu se još vratili. Te...
21 ti stanovi i kuće su prazni i u oglasima imamo dosta kuća i stanova koji se
22 prodaju.

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. Hvala Vam na tom odgovoru.

24 Izuzev ukoliko želite da postavite još neka dodatna pitanja svedoku na

25

26

27

28

29

30

1 osnovu ovog pitanja, molim Vas ne da ispraznite svoje džepove, ali da Pretresnom
2 veću date isečke iz novina, novinske članke, kako bi to bilo fotokopirano tokom
3 pauze, a ja ću se postarati da Vam se vrate originali. I takođe bih kopije dao i
4 stranama kako bi one mogle da razmotre da li ima potrebe da odgovorite na neka
5 eventualna njihova pitanja u vezi sa tim novinskim člancima.

6 Molim da se ova poruka uputi i službi za zaštitu žrtava i svedoka kako
7 bi bili upoznati sa stanjem stvari.

8 Da, izvolite, gospodine Čengiću.

9 SVEDOK: [simultani prevod] Ja sam jučer posle odlaska s... s ove sudnice
10 analizirao preslušan jedan snimak koji sam prethodno čuo, ali ga nisam
11 analizirao. Radi se o teritoriji zamišljene općine Rajlovac, pa sam to pokušao
12 staviti na kra... kartu. To je onda ono kad sam ja re...rekao da ima oko 20.000
13 stanovnika. Ja sam to, ono... u... u datom momentu rekao 20. Tu ima i preko
14 35.000 stanovnika ta... ta teritorija. Ja sam napravio jednu kartu služeći se
15 lampom u hotelu, kao nekad u školi kad sam kopirao karte, pa dole stavio lampu,
16 pa prekopiro, neko... imao sam neku malu. Pa ću Vam predočiti šta bi to značilo
17 da se to realizovalo. To bi značilo da svi privremeni /sic/ kapaciteti područja
18 ne samo općine Novi Grad nego grada Sarajeva bi tom kartom bili poklopljeni.
19 Odnosno, tom... nom... mjesnom zajednicom.

20 I to bi možda bilo interesantno Sudu. Ja sam to nešto malo skicirao,
21 naveo... naveo te objekte. U stvari ništa ne bi više Sarajevo ostalo osim
22 pozorišta i kina. Ništa od preduzeća. Sve bi bilo u rukama te zamišljene općine
23 Rajlovac. Sve kompletno. Doduše, i televizija bi ostala koja nije imala releja.

24

25

26

27

28

29

30

1 Pa, ako Vas to interesuje, je li, ja bi Vam predočio to na osnovu onog snimka
2 kojeg smo jučer preslušao /sic/. Nisam imao priliku da to ranije analiziram, ali
3 to sam sinoć radio.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, kažete da je bilo ne 20.000, već
5 35.000.

6 SVEDOK: [simultani prevod] P...puno. Jer se tu radilo o puno mjesnih
7 zajednica koja bi obuhva...obuhavaćalo. To bi bile mjesne zajednice Reljevo,
8 Rajlovac, Atovići, Briješće Brdo, Boljakov Potok, Alipašin Most, Buča Potok,
9 Dolac i jedina dio u... željeznička stanica Alipašin Most, sve fabrike što se
10 nalaze tamo, Gradsko saobraćajno preduzeće, vojna industrija Zrak, kasarna
11 Halilovići. Drugo po redu mjesto gdje se... gdje je bila smještena roba
12 trgovačkih firmi. Imam to skicirano ako...

13 [Pretnosno veće i sekretar se savetuju]

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Čengiću, dali ste dopunu svom
15 iskazu od juče kada ste govorili o srpskoj opštini Rajlovac koja bi u principu
16 trebala da se osnuje do 22. februara. A na pitanje da li ste bili upoznati sa
17 time rekli ste: "Ne, ali ako mi dopustite ja bih prokomentarisao deo ovog
18 razgovora gde se kaže da to područje nije gusto naseljeno, da nema puno
19 stanovnika." I zatim ste nastavili, kažete: "Ja sam čuo taj razgovor po prvi put
20 ovih dana, ali sada to bolje razumem. Činjenica da su oni brojali stanovništvo,
21 premda broj stanovnika nije bio tačan, s obzirom na to ja mogu da kažem da ima
22 preko 20.000 stanovnika na tom području, a više od 70% njih su Bošnjaci.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Područje ovde opisano obuhvata više mesnih zajednica, Raljevo, Rajlovac" i tako
2 dalje.

3 Dakle, Vi ste sada rekli da je bilo više od 20.000 hiljada ljudi, da je
4 bilo nekih 35.000 stanovnika i da su se na tom području nalazili važni objekti.
5 Da li je to što ste hteli da kažete?

6 SVEDOK: [simultani prevod] Upravo to.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. Mislim da i bez karte ova dopuna
8 je sasvim dovoljna. Puno Vam hvala na tome.

9 Molim Vas da poslužitelju date te članke kako bi oni bili fotokopirani
10 tokom pauze. Mislim da nema potrebe da od svedoka tražimo da ostane u zgradi,
11 jer vi nećete moći sve to sad da pročitate. Ukoliko neka od strana nađe neko
12 važno pitanje, dakle ne malo nego važno pitanje, relevantno pitanje o kojem bi
13 želeli da govorite Pretresnom veću, onda molim da obavestite službu za zaštitu
14 žrtava i svedoka, i to odmah sutra ujutru kako biste imali večeras vremena da
15 pregledate taj materijal i da onda razmotrite da li je potrebno da postavite
16 dodatna pitanja svedoku.

17 Molim poslužitelja... No, najpre bi mogli da vratimo original novina
18 koje su nam date. Gospodine Stewart, pretpostavljam da Vi nećete nuditi u spis
19 ove dodatne fotokopirane strane, već imamo ovde 388 dokazni predmet, zar ne?

20 G. STEWART: [simultani prevod] Da.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, to je jasno. Dakle, samo ovaj
2 izdvojeni deo je ponuđen u spis. Gospodine Harmon.

3 G. HARMON: [simultani prevod] Što se tiče postupka, pitam se, nakon što
4 pregledamo ove materijale, da li će on sada biti pušten, da li je ovime završeno
5 njegovo svedočenje ili ne?

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Privremeno puštamo sada da gospodin
7 Čengiđ ode sa suda i molimo ga da nam bude na raspolaganju ukoliko sutra ujutru
8 dobije poziv da se vrati na Sud. Dakle, molim strane da - ako je to potrebno -
9 da kažu Službi za žrtve i svedoke da žele da postavе dodatna pitanja gospodinu
10 Čengiđu. No, svakako postoji mogućnost da i čitajući te članke, da će strane
11 odlučiti da sprovedu dodatnu istragu. U tom slučaju, ukoliko gospodin Čengiđ već
12 ode kući moguće je da će se tražiti od njega da se vrati. No, molim da se
13 Pretresno veće obavesti koji je to razlog, zašto tražite da se dodatna pitanja
14 postavе na osnovu tih novinskih članaka.

15 To je ono što je Pretresno veće želelo sada da Vam kaže. Ukoliko strane
16 žele nešto da kažu u tom smislu, molim da kažu.

17 G. HARMON: [simultani prevod] Da bude savršeno jasno, dakle, nakon što
18 se strane slože da gospodin Čengiđ nema potrebe više da svedoči, da li to znači
19 da će se time zvanično završiti s njegovim svedočenjem?

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ja ću onda obavestiti gospodina
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Čengića o tome kakvo je stanje stvari i ukoliko bude bilo nekih pitanja za njega
2 onda ćete moći da mu postavite.

3 Gospodine Čengiću, Vi ste odgovorili na pitanja obeju strana i
4 Pretresnog veća. Vi ste nas zatekli sa izvesnim novim materijalom koji, naravno,
5 strane moraju da pogledaju sada. I kako je sada stanje stvari, strane će
6 pregledati večeras te članke i odlučiti da li će biti potrebno da Vam postave
7 dodatna pitanja s tim u vezi. Ja sam pozvao strane da najkasnije službu za
8 zaštitu žrtava i svedoka, koja se dakle brine o Vama, da ih do sutra ujutru
9 obaveste o tome. I ukoliko Vam se Služba za žrtve i svedoke ne obrati i ne traži
10 od Vas da se vratite sutra popodne u sudnicu, to će značiti da ste Vi završili
11 sa svojim svedočenjem i možete da se vratite kući.

12 To međutim ne isključuje u potpunosti mogućnost da nakon što se izvrši
13 preciznija istraga u vezi s tim materijalom, da neće doći do mogućnosti da
14 strane zatraže dozvolu Veća da Vas ponovo pozovemo da dođete da svedočite pred
15 Sudom. Iz tog razloga, dakle čak i ako sutra ne dobijete poruku da želimo da se
16 vratite u 14.15h popodne u sudnicu, postoji jedna mala mogućnost da ćete kasnije
17 biti pozvani da dođete da svedočite. Dakle, sada ovime je Vaše svedočenje
18 završeno i ukoliko se sutra ne vidimo - ja Vam se sada zahvaljujem što ste došli
19 izdaleka i molim Vas, nalažem Vam, da ni sa kime ne razgovarate o svojem
20 svedočenju koje ste dali pred ovim Sudom, makar još naredna 24 sata.

21 I sada se obraćam stranama. Mislim da ukoliko nema razloga da
22 pretpostavimo da će se gospodin Čengiće vraćati, mislim da neće biti potrebno da

23
24
25
26
27
28
29
30

1 ga obavezujemo da nakon 24 sata ni sa kim ne razgovara o svom svedočenju.

2 G. HARMON: [simultani prevod] Ukoliko gospodin Čengiđ više ne bude
3 potreban pred ovim Sudom, ja bih želeo samo da kažem da mu se zahvaljujem na
4 njegovom svedočenju, a ukoliko ga obavestimo sutra ujutro da njegovo svedočenje
5 više neće biti potrebno, moguće da se desi da on to dobije kasno -

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U svakom slučaju, Vi ste sada čuli da je
7 Tužilaštvo želelo da Vam se zahvali što ste odgovorili na sva pitanja koja su
8 Vam postavljena i što ste bili svedok Tužilaštva.

9 Mislim da je do 10.00h ujutru sutra dovoljno vreme.

10 G. STEWART: [simultani prevod] Da, mi se slažemo sa time, časni Sude.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine, Vi ne možete do sutra u 10
12 ujutru ni sa kime da razgovarate o svome svedočenju. Ukoliko dobijete poruku da
13 Veće želi da dođete popodne, u tom slučaju ni tada nećete smeti nikome da
14 govorite o svome svedočenju. Ali, ukoliko nakon 10 sati sutra ujutru ne dobijete
15 poruku da ćete svedočiti, onda ste slobodni da govorite o tome s kime hoćete,
16 premda Vam ja savetujem da ne razgovarate u potpunosti o svom svedočenju pred
17 ovim Sudom.

18 G. HARMON: [simultani prevod] Ja bih samo želeo da ispravim zapisnik. U
19 redu 10, na stranici 62, Vi ste rekli: "Gospodine Harmon, Vi ne biste trebali da

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 razgovarate o svome svedočenju." Pretpostavljam da ste hteli da kažete:
2 "gospodin Čengiće".

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, upravo sam to hteo da kažem.

4 Dakle, gospodine Čengiće, sačekajte sutra do 10h. Hvala Vam ako se ne
5 vidimo ponovo. A ako se vidimo sutra ponovo, ja ću Vam se ponovo zahvaliti po
6 okončanju Vašeg svedočenja.

7 Puno Vam hvala. Molim poslužitelja da izvede svedoka.

8 SVEDOK: [simultani prevod] Samo jednu rečenicu. Ja imam jedan dio
9 materijala ovde, a jedan je u hotelu. Ja bi... ja neću da procjenjujem šta je
10 važno, što nije. Ja ću ono sve što je ovde u ovom /nerazgovetno/ dati pa nek'
11 ocijene strane šta im treba. Imam dosta toga u hotelu. Nije daleko, vozač može
12 to uzeti i uraditi posao koji treba.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li je reč o puno materijala? Koliko
14 toga ima?

15 SVEDOK: [simultani prevod] Pa dobro, ja ću napravu pr... neku selekciju.
16 A možda još desetak članaka ima. Ja... ja imam ovoliko dokumentacije kući. Sve
17 što se zbivalo, sve imam. Za čitav period rata imam dokumentaciju, tako... Ali,
18 to nije ovde. To je samo vezano za ovaj slučaj što sam ja mislio da bi moglo
19 trebati. Jedan dio ću ja napraviti selekciju i poslati ovde po vozaču. To je
20 možda pet-šest članaka. Ne treba ...samo ovo ovde.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica engleskog i francuskog transkripta.

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Čengiću, ne bih želeo da
2 tražim od Vas da pravite izbor. Jer, molim Vas da sve što imate u ovom trenutku,
3 molim da to date poslužitelju. To će onda biti fotokopirano. Pretpostavljam da
4 ste Vi poneli sa sobom ono što ste smatrali da je najrelevantnije. To su sve
5 novinski članci, dakle, to je sve iz javnog izvora i molim da to zatim bude
6 dostavljeno stranama, a Vama će originali biti vraćeni. Dakle, molim, dajte nam
7 sav materijal koji imate sa sobom u ovom trenutku.

8 G. STEWART: [simultani prevod] S obzirom na ono što ste rekli, časni
9 Sude, postoji mogućnost, a možda bismo mogli da pitamo svedoka da to razjasnimo
10 sada odmah, da to možda i nisu sve novinski članci, da je to zapravo... da ima
11 različitih stvari. Možda bismo mogli to sad odmah da razjasnimo.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li tu ima još nešto osim novinskih
13 članaka, gospodine Čengiću?

14 SVEDOK: [simultani prevod] Nema, novinski članci uglavnom. Ovde nema
15 puno, ovde. Dva-tri.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] A šta je to ako to nisu novinski članci?

17 SVEDOK: [simultani prevod] N...n...nisu, nisam rekao da nema. Ima
18 brošura općine Novi Grad o strukturi općine i tako to. To Vas ne interesuje. Ali
19 imaju tu podaci, zvanični podaci kol'ko je stradalo tokom rata i kol'ko je
20 stradalo kuća, kol'ko je stradalo stanovništvo i tako dalje. To je bilten
21 općinski, to je lična karta opštine gdje ima... ima tih podataka. Ovo su /sic/
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 može uzeti kao zvanični dokument, karta općine Novi grad sadašnja, onda
2 struktura vlasti do izbora i tako.

3 [Sudije većaju]

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pretresno veće Vas moli da dostavite
5 novinske članke, ali ne i ove druge dokumente koje ste pomenuli.

6 SVEDOK: [simultani prevod] Razumio sam.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim poslužitelja da izvede gospodina
8 Čengića iz sudnice.

9 [Svedok se povlači]

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon.

11 G. HARMON: [simultani prevod] Imam još jedan članak koji mi je
12 poslužiteljica dala. Hteo bih ovo da prosledim.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, da i to fotokopiramo.

14 G. HARMON: [simultani prevod] Mogao bih sada ukratko da govorim o
15 problemu prevođenja i mogao bih da Vam sada navedem koji je naš predlog, kako da
16 se to reši, a Vi ćete onda doneti odluku.

17 Razgovarao sam sa šefom prevodilačke službe za simultance i mi smo o
18 tome razgovarali juče i jutros, i dogovorili smo se za sada i ono što Vam prvo
19 predlažemo je da prevodioci u kabinama imaju transkript presretnutog razgovora i
20 da to pročitaju normalnom brzinom, a ne da pokušavaju da to pročitaju istom
21 onolikom brzinom koliko je bilo u originalu. Dakle, oni će samo pročitati

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 transkript. To nije onda prevod.

2 A drugi prevodilac u kabini će za to vreme slušati sam snimak i u
3 slučaju da ima nekih razlika i da je potrebno napraviti ispravke u transkriptu
4 koji je dat prevodiocima, prevodioci će stranama reći gde ima razlika i mi ćemo
5 skrenuti pažnju Pretresnog veća ukoliko je potrebno uneti ispravke. I ima još
6 nešto što bih hteo da kažem, a to je da bi prevodioci čitali "govornik". Dakle,
7 možda je to razgovor između Krajišnika i Karadžića, oni bi rekli: "Krajišnik
8 kaže, Karadžić kaže" i tako bi taj transkript bio potpun.

9 G. STEWART: [simultani prevod] Mi se u potpunosti slažemo sa time, ali
10 samo nešto da razjasnimo. Mi, znači, pretpostavljamo da prevodioci to čitaju
11 normalnom brzinom, da bi bez obzira na to sam snimak bi bio pušten u sudnici.
12 Jer, gospođica Čmerić i gospodin Krajišnik bi željeli da čuju original.

13 G. HARMON: [simultani prevod] Da, kasete bi bila puštena, a i prevodioci
14 bi takođe čuli taj snimak. I, kao što sam rekao, ukoliko oni smatraju da je
15 potrebno da se unesu ispravke u onaj transkript, prevodioci će nam skrenuti
16 pažnju na to.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, ako sam Vas ispravno razumeo, ono

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 što ćemo imati na kraju je zapravo audio snimak verzije na B/H/S-u - što će biti
2 na B/H/S kanalu suđenja. Zatim ćemo imati tekst na engleskom jeziku - što je
3 zapravo prevod B/H/S transkripta tog presretnutog razgovora, a to će moći da se
4 ispravi ili dopuni ukoliko se engleski transkript ne poklapa u potpunosti sa
5 prevodom originalne verzije. I imamo i francuski prevod, što je prevod engleskog
6 teksta koji će prevodioci izgovoriti, a koji je zapravo prevod transkripta na
7 B/H/S-u. Dakle, engleski prevodioci će prevesti B/H/S transkript na engleski i u
8 engleskoj kabini jedan od prevodioca će zatim prevoditi B/H/S transkript, a
9 drugi prevodilac neće čitati već će pratiti šta je bilo rečeno na B/H/S-u kako
10 bi mogao da vidi da li ima nekih značajnih razlika između transkripta, i to
11 konkretno engleskog prevoda transkripta i onoga što je bilo rečeno na B/H/S-u.
12 Da li sam Vas ispravno razumeo?

13 G. HARMON: [simultani prevod] Da, časni Sude.

14 [Sudije većaju]

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pretresno veće usvaja vaš predlog.
16 Strane, i ne samo strane već i prevodioci i oni koji su zaduženi za prevodilačke
17 usluge na ovom sudu, zaslužuju puno zahvalnosti zato što su sa stranama
18 razmislile kako da se reši ovo pitanje.

19 G. HARMON: [simultani prevod] Ja ću Vam sutra predočiti jedan
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 presretnuti razgovor o kojem smo jučer razgovarali. Imali smo onda jednu pauzu i
2 tu je bila dodatna reč "fantastično". I ja sam sa svojim pomoćnicima u
3 kancelariji razgovarao o tome, sa svojim prevodiocima u kancelariji. I zaista, u
4 jednom od presretnutih razgovora je došlo do pauze, i ja ću Vam sutra predočiti
5 koji je naš predlog kako da se reši problem koji je iz toga proizašao.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li je nakon pauze Tužilaštvo spremno
7 da pozove sledećeg svedoka?

8 G. HARMON: [simultani prevod] Da.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li ima zaštitnih mera ili ne?

10 G. HANNIS: [simultani prevod] To je svedok Boro Bjelobrk, časni Sude.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Nastavit ćemo sa radom u 18.05h, ali
12 najpre će nam sekretar navesti kakvo je stanje stvari po pitanju dokaznih
13 predmeta ako još imamo slobodne trake pre pauze.

14 Molim predstavnika Tajništva da počne. Pročitajte nam sve dokazne
15 predmete.

16 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] Časni Sude, dokazni predmet Tužilaštva
17 P382 je karta Sarajeva. Dokazni predmet Tužilaštva P383 je popis iz 1991. za
18 Bosnu. P384 je zapisnik sa sastanka mjesne zajednice Rajlovac, zbora građana
19 zapravo, održan 16. jula 1991. Dokazni predmet P385 je izvadak zapisnika zbora
20 građana u Zabrdju, Smiljevićima od 2. jula 1991. Dokazni predmet P386 je karta
21 područja Rajlovac, Zabrdje, to jest te mjesne zajednice sa legendom. Legenda koja
22 ide uz tu kartu će biti P386.1, a verzija na B/H/S-u će biti P386.2.

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim da se to promijeni da bude P386.A
24 za legendu i P386.A.1 za prevod na engleski.

25

26

27

28

29

30

1 GDA SEKRETAR: [simultani prevod] To smo napravili.

2 Dokazni predmet P387 su rezultati dokumenta vezanog za izdvajanje.

3 Dokazni predmet 388 je članak "Šta će biti sa Sarajevom", Anice Posavić /u
4 engleskom transkriptu: "Ankica Posavljak"/iz novogradskog Oka koje je izdano u
5 Sarajevu u februaru 1992. P389 je ovaj fascikl sa presretnutim porukama, 11
6 njih, koje je potvrdio gospodin Čengiđ; 389A.1 je engleski prevod tog dokumenta.
7 A P39B /u engleskom transkriptu: " P389B"/ je CD-ROM sa tim snimkama koje je
8 potvrdio gospodin Čengiđ. Dokazni predmet P390 je pismo odbora SDS-a, kluba
9 poslanika SDS-a iz općine Novi Grad Sarajevo iz 1991., a dokazni predmet P391 je
10 pismo koje je upućeno Skupštini općine. Što se tiče dokaznih predmeta Obrane,
11 časni Sude, D32 je novinski članak iz Glasa srpskog od 31. januara 1996.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Zamolit ću da se opis dokumenta P388
13 promijeni u "Što da se radi sa Zabrdem", a ne "sa Sarajevom". A 388 je naslovna
14 stranica novogradskog Oka i stranica broj 6. To je radi razjašnjenja jer imali
15 smo još nekoliko stranica iz istog tog lista pred sobom koje nisu uvrštene u
16 spis. Dakle, samo naslovna i stranica 6 su uvrštene.

17 Izvolite, gospodine Harmon.

18 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, strani 68 red 8, pogrešno je
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Zapisano: "popis stanovništva", a ne "konsensus".

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] I taj popis se onda piše c-e-n-s-u-s, a
3 ne k-e-n-s-u-s. Prekidamo s radom do 18.10h.

4 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molimo, ustanite.

5 ... Početak pauze u 17.49h

6 ... Sednica nastavljena u 18.16h

7 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite molim. Izvolite sjesti.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Hannis, samo za zapisnik želim
9 reći da ste Vi ovdje kao predstavnik Tužilaštva i imate namjeru pozvati
10 sljedećeg svjedoka, gospodina Bjelobrka.

11 G. HANNIS: [simultani prevod] Da, časni Sude. Spremni smo.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim da poslužiteljica uvede gospodina
13 Bjelobrka u sudnicu.

14 [Svedok je ušao u sudnicu]

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobar dan, gospodine Bjelobrk. Prije
16 nego što počnete svjedočiti u ovoj sudnici, prema Pravilniku o postupku i
17 dokazima, morate dati svečanu izjavu da ćete govoriti istinu, cijelu istinu i
18 ništa osim istine. Vama je poslužiteljica predala tekst pa ću Vas zamoliti da ga
19 pročitate.

20 SVEDOK: [simultani prevod] Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu,
21 cijelu istinu i ništa osim istine.

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala Vam. Izvolite sjesti, gospodine
23 Bjelobrk.

24 Prvo će Vam pitanja postavljati gospodin Hannis koji je zastupnik
25 Tužilaštva.

26 G. HANNIS: [simultani prevod] Zahvaljujem časnom Sudu.

27 Svedok: BORO BJELOBRK

28

29

30

1 Ispituje g. Hannis:

2 [Tužilac ispituje putem prevodioca]

3 P: Gospodine, dozvolite da počnemo tako što ćete navesti za zapisnik
4 svoje ime i prezime.

5 O: Boro Bjelobrk.

6 G. HANNIS: [simultani prevod] Časni Sude, ja imam namjeru da se držim
7 pravila 89F sa ovim svjedokom. Tako bih htio da njegova izjava na engleskom koju
8 je dao Međunarodnom sudu bude označena kao dokazni predmet, a svjedoku bismo
9 uručili verziju tog dokumenta na B/H/S-u.

10 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] Časni Sude, ovo će biti dokazni predmet
11 Tužilaštva P392.

12 G. HANNIS: [simultani prevod]

13 P: Gospodine Bjelobrk, da li sada imate primjerak pred sobom? Predat
14 ćemo Vam zvanični primjerak. Gospodine, da li ovo prepoznajete kao jedan
15 primjerak izjave koju ste dali osoblju Tužilaštva, a koja se tiče ovoga
16 predmeta?

17 O: Da, to je moja izjava.

18 P: Da li ste imali priliku da pregledate tu izjavu prije nego što ste
19 danas došli u sudnicu? Ja sam neke dijelove iz originala bio uklonio zbog Vašeg
20 iskaza, ali osim tog što je izbačeno, da li biste mogli potvrditi da ovo jeste
21 Vaša izjava i da jeste Vaš iskaz vezan za ovaj predmet?

22 O: Potvrđujem da je ovo moja izjava.

23 P: Hvala Vam. Osim toga, gospodine, osim te izjave, pripremajući se za
24 Vaš današnji iskaz, da li ste imali priliku da preslušate niz snimljenih

25

26

27

28

29

30

1 presretnutih telefonskih razgovora?

2 O: Potvrđujem da sam imao priliku.

3 P: Da li ste uspjeli identificirati određeni broj govornika gdje ste
4 mogli i da date svoje komentare na sadržaj nekih od tih razgovora?

5 O: Pa prepoznao... prepoznao sam govornike i dao sam Vam komentar.

6 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, mogu li samo primijetiti da
7 je gospodin Hannis pitao svjedoka da li je imao priliku da pročita svoju izjavu
8 prije nego što je došao u sudnicu, što je normalno. Međutim, iz zapisnika se ne
9 vidi da je svjedok odgovorio na to pitanje. Pitanje mu je postavljeno: "Da li
10 ste prije dolaska u Sud imali priliku da pregledate izjavu?" I zatim je
11 nastavio, a odgovor je veoma sažet. Možda bi bilo dobro da u zapisnik uđe da bi
12 bilo sve jasno.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mislim da ste Vi potvrdili da je to Vaša
14 izjava, ali niste odgovorili i na pitanje da li ste imali priliku da pročitate
15 tu izjavu posljednjih nekoliko dana?

16 SVEDOK: [simultani prevod] Pa, imao sam priliku da pročitam izjavu i
17 potvrđujem da je to moja izjava.

18 G. HANNIS: [simultani prevod] Zahvaljujem se i Vijeću i mom kolegi.
19 Sljedeći predmet koji želim da se označi i da se predoči svjedoku je dokument o
20 autentifikaciji presretnutih poruka. Molim da se dodijeli broj.

21 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti dokazni predmet Tužilaštva
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica engleskog i francuskog transkripta.

1 393, časni Sude.

2 G. HANNIS: [simultani prevod]

3 P: Gospodine Bjelobrk, da li prepoznajete ovaj dokument kao dokument
4 koji ste pogledali, gdje su navedeni ti razgovori u kojima ste mogli da
5 identifikirate neke od govornika i Vaši komentari vezani za sadržaj od nekih od
6 tih razgovora?

7 O: Da. U ovom dokumentu su, dakle, moji navodi koje sam izrekao
8 po...povodom razgovora koje sam imao prilike da čujem i to sam potvrdio svojim
9 potpisom.

10 P: A stavili ste parafe na preostale dvije strane, je li tako?

11 O: Da.

12 P: Hvala Vam.

13 G. HANNIS: [simultani prevod] Časni Sude, predlažem da sada počnem
14 čitati sažetak ovog svjedoka prema pravilu 89F ako se zastupnici slažu. Znam da
15 se to poneki put radi na početku davanja iskaza, a poneki put na kraju.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mislim da je bolje da se to uradi na
17 početku da znamo koja nam je polazišna točka za dalja pitanja.

18 Gospodine Stewart, primijetio sam - ali se radi o jednom tekućem pitanju
19 - kada je bilo postavljeno pitanje da li je imao priliku, /prevod engleskog
20 transkripta: " -ali, naravno, nijedan od nas nije pitao je li on iskoristio tu
21 šansu -"/, vidio sam da ste tu malo oklijevali. Ali, odgovor je bio da je on
22 pregledao svoju izjavu.

23 G. STEWART: [simultani prevod] Da, ja sam to spomenuo gospođi Čmerić.

24

25

26

27

28

29

30

1 To se često dogodi, da li ste imali priliku, ali tu priliku nisam iskoristio.
2 Ali pretpostavljamo da svjedok jeste konkretno to vidio.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, vidio sam da baš o tome razgovarate
4 sa gospodom Čmerić. Možete nastaviti.

5 G. HANNIS: [simultani prevod]

6 P: Gospodine Bjelobrk, ja ću sada čitati sažetak Vaše pismene izjave
7 nakon čega ću Vam postaviti nekoliko pitanja.

8 G. HANNIS: [simultani prevod] Časni Sude, ovaj svjedok je bio član
9 Socijaldemokratske stranke BiH - inicijali su SDP i to ćemo vidjeti dalje u
10 tekstu - kao i član Narodne skupštine Bosne i Hercegovine. U tom svojstvu
11 pregovarao je sa predstavnicima SDS-a u vezi sa budućnošću Bosne i Hercegovine.
12 On objašnjava platformu SDS-a na nacionalnoj razini, kao i odgovor njegove
13 stranke na platformu SDS-a. Svjedok također govori o tome kako je tokom 1991.
14 SDS bio angažiran u procesu osnivanja paralelnih državnih struktura, raspravljao
15 o preseljavanju stanovništva, organizirao srpske opštine i formirao srpske
16 autonomne regije, to jest oblasti.

17 Gospodine Bjelobrk opisuje javnu ličnost optuženog kao ličnost koja je
18 bila u velikoj mjeri različita od njegovog ponašanja na sastancima koji nisu
19 bili u javnosti, a na kojima je svjedok prisustvovao kao predstavnik sindikata.

20 Svjedok opisuje ulogu Krajišnika kao predsjednika Skupštine napominjući
21 da je taj položaj, ta funkcija, značajnija od one koju imaju predsjednici u

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 drugim evropskim parlamentima. Opisuje zakonodavni proces koji je tada bio na
2 snazi i daje primjere toga kako je optuženi koristio svoj autoritet da bi
3 provodio planove SDS-a. Svjedok će komentirati presretnute telefonske razgovore
4 koji se odnose na ta i druga relevantna pitanja.

5 Gospodin Bjelobrk priča o jednom sastanku iz oktobra 1991. u kasarni
6 Lukavica, tokom kojeg mu je jedan major JNA ponudio da komanduje grupom od 150
7 osoba u selu Miljevići.

8 Svjedok prepričava događaje sa sjednice Skupštine BiH iz oktobra 1991., na
9 kojoj je Radovan Karadžić iznio svoj zloglasni govor o mogućnosti nestanka,
10 izumiranja muslimanskog naroda i napuštanja sjednice od strane predstavnika SDS-a.
11 Opisuje kasnija nastojanja drugih zakonodavaca da se riješi političko rješenje
12 kako bi se izbjegao rat.

13 Gospodine Bjelobrk opisuje svoj posjet iz oktobra 1991. u svojstvu
14 predstavnika Skupštine radi inspekcije posavinskog fronta, kao i povezane
15 sastanke sa lokalnim rukovodioca, uključujući i Radoslava Brđanina i Predraga
16 Radića. Svjedok komentira jedan intervju iz januara 1992. koji je dao Krajišnik,
17 kao i novinske izvještaje iz marta 1992. vezane za dokument, takozvani Varijanta
18 A/Varijanta B.

19 Gospodine Bjelobrk također govori o razgovoru iz marta 1992. u kojem su
20 on i još jedan Srbin razgovarali sa gospodinom Krajišnikom tokom kojeg ih je
21 optuženi pitao zbog čega ne žele podržati SDS. Krajišnik je govorio o tome kako
22 srpski intelektualci ne mogu živjeti sa pripadnicima druge nacionalnosti u istoj
23 zemlji.

24 Njegov iskaz je relevantan za paragrafe 7, 8, 12, 17 i 19 optužnice, kao
25 i za sve točke optužnice.

26 G. STEWART: [simultani prevod] Jedini moj komentar je nešto što sam

27

28

29

30

1 trebao primijetiti i ranije, jer sam dobio ovaj dokument od gospodina Hannisa.
2 Međutim, za kasnije - s ovim smo zakasnili - ali za kasnije predlažemo da se
3 izbace riječi kao što je "zloglasno" ovdje. Povremeno se vidi nešto što bismo...
4 usudio bih se nazvati novinarskim pristupom tokom ovoga.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Stewart, i ja sam se isto
6 iznenadio kad sam čuo tu riječ. Ja sam mislio da -

7 G. STEWART: [simultani prevod] Da, to stvarno se ne bi moglo tako
8 riješiti.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U svakom slučaju, Vijeće je čulo mnogo
10 dokaznog materijala o tom sastanku, tako da nema potrebe da se on definira kao
11 zloglasni, čuveni ili bilo kako drugačije.

12 G. HANNIS: [simultani prevod] Primo sam to ka znanju i pazit ću na to u
13 sljedećim sažecima prema pravilu 89F.

14 P: Gospodine Bjelobrk, želio bih da samo ukratko neke informacije o Vama
15 provjerimo, a Vi ćete mi potvrditi da li je sve u redu.

16 Vi ste se rodili u Ilidži 1949. godine. Imate diplomu elektrotehničkog
17 fakulteta. Član Komunističke partije ste od 1968; ona je kasnije promijenila ime
18 u Socijaldemokratsku partiju, SDP BiH. Od 1991. ste član glavnog odbora SDP-a, a
19 trenutno ste član Predsjedništva SDP-a. To je bilo naravno u vrijeme izjave. Na

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 izborima 1990. bili ste izabrani u Vijeće ministara i bili ste izabrani u
2 Parlament BiH, to jest u Narodnu skupštinu. Po nacionalnosti ste Jugoslaven. Da
3 li je sve to tačno?

4 O: Sve je tačno osim detalja da sam 1990. bio izabran u Vijeće opština
5 Skupštine Bosne i Hercegovine.

6 P: Hvala na Vašem ispravku.

7 Vaša izjava će biti dokazni predmet u ovom predmetu. Ja ću samo se
8 pozabaviti sa nekim dijelovima i zamolit ću Vas da malo detaljnije govorite o
9 tome. Dakle, što se tiče prvog paragrafa o kojem želim da razgovaramo, to je
10 ovaj pod brojem 20 u Vašoj izjavi. Tamo govorite o tome da je početkom 1991.
11 bilo mnogo govora u Skupštini gdje se izjavljivalo da Srbi iz raznih regija
12 moraju da se zaštite. Zatim spominjete da je bilo očito da je ideja potekla od
13 rukovodstva SDS-a. Želim Vas prvo pitati što, to jest, koga ste Vi smatrali da
14 su bili ljudi u vrhu SDS-a?

15 O: U vrhu SDS-a prije svega posmatram ljude koji nominalno nose
16 funkcije. To su predsjednik i njihovi članovi koji zauzimaju važne funkcije u
17 državi, kao što su: članovi predsjedništva, predsjednik Skupštine, članovi Vlade
18 i tako. Također, pod važne držim i poslanike zato što je SDS javno pridavao
19 veoma važnu ulogu koju su imali poslanici iz reda SDS-a.

20 P: Oprostite. Da li je bilo još nekih osoba za koje ste Vi mislili da su
21 u vrhu rukovodstva, osim ovih koji su bili na tim položajima koje ste nam upravo
22 sada opisali?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: To su formacijski, po statutu te stranke i članovi njenih izvršnih
2 organa kao što je Glavni odbor Predsjedništva, ali mislim da u... u... po
3 sistemu značajnosti osobe koje su obavljale funkcije koje sam naveo su
4 predstavljale stvarno javne autoritete.

5 P: U svojstvu člana Skupštine, da li ste redovno bili u kontaktima sa
6 predstavnicima SDS-a i drugim članovima Narodne skupštine.

7 O: Naravno. U... sistem rada Skupštine zahtjeva stalne komunikacije, od
8 onih - da kažem - oficijelnih koje se dešavaju kroz čin rada samog zasjedanja
9 Skupštine, rad u skupštinskim komisijama i drugim radnim tijelima, pa sve -
10 naravno - do standardnih razgovora u kuloarima Skupštine. To je dio kontakata
11 koji se po prirodi stvari odvijao u okviru aktivnosti Skupštine. Postojali su
12 također i ljudski kontakti izvan Skupštine.

13 P: I na osnovu tih kontakata sa članovima SDS-a, sa članovima Skupštine
14 koji su bili iz SDS-a, da li ste stekli nekakav utisak o tome koga su oni
15 smatrali najvažnijim članovima SDS-a, njihovim najvažnijim rukovodiocima?

16 O: A... mislim da je bilo sasvim izvjesno, apsolutni autoritet je imao
17 predsjednik SDS-a, a vremenom je narastao autoritet predsjednika Skupštine, s te
18 pozicije što je SDS pridavao u javnosti veoma veliki značaj ulozi poslanika.
19 Nešto... po mom sudu nešto nižeg ranga u javnosti dugo vremena članovi
20 Predsjedništva nisu imali taj nivo mada su obavljali nesporno značajne funkcije.
21 I tu bi možda završio taj prioritetni krug onih koji su imali značajnost u... u

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 javnosti.

2 P: A zatim 1991. i početkom 1992. godine, recite nam, tko je bio
3 predsjednik SDS-a?

4 O: Predsjednik SDS-a je bio Radovan Karadžić.

5 P: A predsjednik Skupštine?

6 O: Predsjednik Skupštine je bio Momčilo Krajišnik.

7 G. HANNIS: [simultani prevod] Časni Sude, želeo bih da sada poslušamo
8 presretnuti razgovor. Molim da se da broj dokaznog predmeta. Držat ćemo se
9 postupka koji je opisao gospodin Harmon.

10 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti dokazni predmet Tužilaštva
11 P394.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pretpostavljam da su prevodioci spremni
13 da započnemo s ovim novim sistemom.

14 G. HANNIS: [simultani prevod] I da im pomognem, želeo bih da svedoka i
15 prevodioce i sve prisutne uputim na početak, jer ćemo slušati samo deo tog
16 snimka. U engleskoj verziji to je na trećoj stranici, četvrta rubrika dole.
17 Gospodin Milošević govori, a na B/H/S-u to počinje na stranici broj dva. Treća
18 rubrika od dna, govori gospodin Milošević.

19 Mislim da bi trebalo da damo par trenutaka da se svi snađu i pronađu taj
20 deo i onda ćemo poslušati taj snimak.

21 [Sluša se presretnuti razgovor]

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Samo da Vas zaustavim, gospodine Harmon.
23 Prevodioci nam kažu da nemaju pred sobom odgovarajući tekst. Samo da proverim.

24

25

26

27

28

29

30

1 Da počnemo ponovo.

2 [Sluša se presretnuti razgovor]

3 SLOBODAN MILOŠEVIĆ: ... demokratski rasplet jugoslavenske krize, posebno
4 naglašena. Pa je... pa si se ti taman javio kad treba. Evo ja sam naškrabao neko
5 pismo.

6 RADOVAN KARADŽIĆ: A-ha.

7 SLOBODAN MILOŠEVIĆ: Ovako bi. Naslovio bi ga na sve ove koje zovemo i
8 onda bi rekao: U Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Srbiji, u čitavom toku
9 jugoslovenske krize nisu donošene niti proglašava... proklamovane odluke o
10 odcepljenju i nezavisnosti. To najbolje ukazuje na interes i opredeljenje svih
11 naroda i većine stanovništva koje živi u ovim republikama, da se sačuva
12 Jugoslavija kao zajednička država ravnopravnih naroda i republika i stvore
13 uslovi za njen uspešan razvoj. Na taj način je i odgovornost najviših organa
14 ovih republika za formulisanje rešenja za miran i demokratski razvoj
15 jugoslovenske krize posebno naglašena. Zato smatram da bi dogovor predsednika
16 republika i predsednika narodnih skupština republika u najznačajnijim pitanjima
17 rešavanja jugoslovenske krize mogao biti dobra osnova za našu zajedničku
18 inicijativu, da u jugoslovenskim organima i javnosti, kao i organima drugih
19 republika, u interesu traženja rešenja koja će afirmisati... u cilju traženja
20 rešenja koja će afirmisati interese svih jugoslovenskih naroda. I onda ću da im
21 dodam, sad, pošto nisam, počeo sam tek da pišem, da... da predlažem da se u

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 sastavu predsednika republika i predsednika narodnih skupština nađemo u
2 ponedeljak i molim da mi... da mi...da mi...
3 RADOVAN KARADŽIĆ: Potvrde, da.
4 SLOBODAN MILOŠEVIĆ: Je l' može ovako?
5 RADOVAN KARADŽIĆ: Da potvrde. Odlično, odlično. Može.
6 SLOBODAN MILOŠEVIĆ: E, dobro.
7 RADOVAN KARADŽIĆ: Može. Može. I doći će skoro svi il' možda svi ili
8 skoro svi.
9 SLOBODAN MILOŠEVIĆ: Ako mogu da dođu samo svi i može da manjka samo
10 Alija.
11 RADOVAN KARADŽIĆ: Da, da.
12 SLOBODAN MILOŠEVIĆ: Jer pazi, tu je ključna figura Krajišnik.
13 RADOVAN KARADŽIĆ: Da, da.
14 SLOBODAN MILOŠEVIĆ: Jer ako Krajišnik ne bi došao, onda nije došla Bosna
15 i Hercegovina.
16 RADOVAN KARADŽIĆ: Da, da. Da, da.
17 SLOBODAN MILOŠEVIĆ: Ako Krajišnik dođe, jebe se meni što nije doš'o
18 Alija.
19 RADOVAN KARADŽIĆ: To vidi... direktno na... na svakoga od njih posebno
20 na ime.
21 SLOBODAN MILOŠEVIĆ: Da, da. Na ime, na ime.
22 RADOVAN KARADŽIĆ: Posebno na ime."
23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pre nego što nastavimo, upućujem pitanje
24 engleskoj kabini. Da li ima razlika između onoga što su čuli i onoga što su
25 pročitali na B/H/S-u?
26
27
28
29
30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica engleskog i francuskog transkripta.

1 Čini se da nema nekih većih razlika.

2 Izvolite nastavite, gospodine Hannis.

3 G. HANNIS: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

4 P: Gospodine Bjelobrk, ovaj presretnuti razgovor je iz avgusta 1991.
5 godine. U to vreme u bivšoj Jugoslaviji, ako sam ispravno razumeo, postojalo je
6 šest republika koje su bile sastavni deo Jugoslavije, zar ne?

7 O: Da.

8 P: Svaka republika je imala svog predsednika, zar ne?

9 O: Ustavna rešenja u republikama su bila takva da je u pet republika
10 prva funkcija bila predsednik republike. U Bosni i Hercegovini je to bilo
11 Predsedništvo. U ta doba brojalo je, mislim, tri člana, ili šest, ako se ne
12 varam. Nije bitno. Dakle, jedina je bila razlika u Bosni i Hercegovini što je
13 kolektivno tijelo obavljalo funkciju šefa države.

14 P: A svaka republika je imala i svoju Skupštinu, zar ne?

15 O: Tačno.

16 P: Kad je reč o republičkom nivou, recite nam koje je telo imalo
17 ovlašćenja da, da kažem, vodi pregovore, razgovore sa drugom republikom? Dakle,
18 na nivou republika sa republikom, ako ste me razumeli šta hoću da kažem.

19 O: To ovlašćenje su po ustavima republika imali predsednici republika,
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 odnosno u slučaju Bosne i Hercegovine Predsedništvo. Zakon o Skupštini nije imao
2 tu vrstu ingerencija koje su pridružene bilo kom skupštinskom funkcioneru, pa ni
3 predsedništvu Skupštine. I imali ste prije toga čitavu seriju razgovora upravo
4 predsednika republika koji su pokušavali da pronađu zajedno rešenje za
5 jugoslovensku krizu.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Hannis, jedan od prethodnih
7 odgovora me malo zabunio. Svedok je rekao: "Ustavni poredak u republikama je bio
8 takav da u pet od tih republika najveći organ je bilo Predsjedništvo koje je u
9 to vreme imalo tri ili šest članova".

10 A nešto kasnije u odgovoru stoji da je Bosna i Hercegovina bila
11 drugačija zato što je za razliku od drugih republika ona imala Predsedništvo.
12 Dakle, imali su kolektivni organ. Po meni je organ koji ima tri ili šest članova
13 kolektivan organ, tako da ne razumem baš ovaj odgovor.

14 G. HANNIS: [simultani prevod]

15 P: Gospodine Bjelobrk, da li ste razumeli šta je sudija rekao i da li
16 biste mogli da nam pomognete da razrešimo ovo pitanje?

17 O: Naravno. Dakle, od šest jugoslovenskih republika, ustavnim rešenjima
18 tih republika jedna ličnost je bila... imala funkciju predsednika republike. To
19 je slučaj Slovenije, Hrvatske, Srbije, Makedonije, Crne Gore. U Bosni i
20 Hercegovini tu funkciju je obavljao... obavljalo kolektivno tijelo. I u tom
21 smislu sam naglasio da je ona izuzetak od tog opšteg pravila.

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, predsedništvo je imalo tri do
23 šest članova, zar ne?

24 Čuo sam Vaš odgovor, ali niste dovoljno glasno odgovorili tako da Vas
25
26
27
28
29
30

1 prevodioci nisu čuli. Vaš odgovor je "da"?

2 SVEDOK: [simultani prevod] Da.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite nastavite, gospodine Hannis.

4 G. HANNIS: [simultani prevod] Ja sada moram da postavim jedno pitanje
5 jer sad meni nešto nije jasno.

6 P: U pet republika, dakle izuzev Bosne i Hercegovine, u svakoj od tih
7 republika je postojala jedna osoba koja je bila predsednik na čelu te republike,
8 zar ne?

9 O: Da.

10 P: A u Bosni i Hercegovini u to vreme Vi ste imali kolektivno
11 Predsedništvo?

12 O: Da.

13 P: Hvala. U presretnutom razgovoru koji smo upravo poslušali gospodin
14 Milošević čini se da organizuje nekakav sastanak gde je nameravao da pozove
15 predsednike iz šest republika, kao i predsednike Skupština iz tih republika. Da
16 li Vi u ovom spisku osoba koje su trebale da budu pozvane, da li vidite da je
17 taj spisak po nečemu značajan ili nešto posebno ima u njemu?

18 O: Da. Vidim. Dakle, iskustvo koje je bilo prije ovoga 7. augusta je
19 bilo da te razgovore i traženje rešenja za jugoslavensku krizu su obavljali
20 predsednici republika, po definiciji kao što sam maloprije rekao. Ovo je bila
21 novost, ova inicijativa, da se u te razgovore uvedu i predsjednici Skupština. U
22 ta doba smo imali neke od detalja takve inicijative i... u Skupštini je bio
23 čitav niz koj... nas bio koji smo procjenjivali da je uvođenje predsjednika
24 Skupštine isključivo rezultat novog autoriteta koji se desio poslije neuspjele
25 sjednice Skupštine u ljeto 1991. godine. Ona nije uspjela, prije svega, zaslugom
26 predsjednika Skupštine i on je kao takav - da kažem - postigao novi autoritet i
27 vidim da je Milošević računao sa tom varijantom i želio da obezbjedi i tu

28
29
30

1 vrstu mogućeg izjašnjavanja sa strane Bosne i Hercegovine.

2 P: Hvala. Postavio sam pitanje u vezi sa paragrafom broj 20 Vaše izjave
3 i o tome da je bilo govora da Srbi moraju da se zaštite. Recite nam, dakle, na
4 osnovu čega ste Vi zaključili da je ta ideja, ta zamisao, potekla iz rukovodstva
5 SDS-a?

6 O: Prvo, opšta atmosfera u... u proljeće i... i sredinom 1991. godine je
7 bila takva da nije bilo nekih značajnih incidenata koji bi formulisali potrebu
8 za nekom zaštitom. Drugo, mi smo već u ta doba čuli, recimo, za te ideje, da se
9 formiraju neke regionalne... neki regionalni oblici vlasti. Interesantno je bilo
10 da su se formulisali na Romaniji u istočnoj Hercegovini, u Krajini, gdje imate
11 dominantno većinsko srpsko stanovništvo. Dakle, bilo je nelogično da se sistem
12 zaštita promoviše u onim sredinama gdje je većina S...Srba i to od strane Srpske
13 demokratske stranke. Ako bi se već otvarala teorija zaštite, bilo bi prirodno da
14 to radite u sredinama gdje su ljudi iz jednog naroda u manjini u odnosu na
15 druge. Kroz to smo zaključili da se radi... u suštini radi o drugim idejama i
16 poslije će se pokazati da se to manifestovalo kroz reorganizaciju na način kako
17 je to izvodio SDS sve do Skupštine srpskog naroda i preuzimanja vlasti mimo
18 Ustava na tim prostorima.

19 Moja procjena da se radio o ideji rukovodstva je prije svega zato što
20 ljudi na ter... građani na terenu i srpske nacionalnosti nisu imali neposrednih
21 povoda za zaštitu. I drugo, mislim da ćete vidjeti u jednom drugom transkriptu
22 da se crtanje karata ovim povodom obavljalo u kru... izuzetno uskom krugu ljudi

23
24
25
26
27
28
29
30

1 i to iz rukovodstva stranke.

2 P: Hvala. Također u paragrafu broj 20 kažete: "Proces regionalne
3 organizacije i zaštite razvijao se od grupisanja opština na području Romanije,
4 do stvaranja SAO, Srpske autonomne oblasti Hercegovine i SAO Krajine i tako
5 dalje, pa sve do uspostavljanja Republike Srpske." I na kraju kažete: "Bilo je
6 to veoma dobro organizovano i cilj te progresivne strategije bio je konačno
7 nacionalno odvajanje."

8 Na osnovu čega ste izveli taj zaključak?

9 O: Postoji nekoliko elemenata koji bilo kog učesnika u tim procesima
10 veoma logički mogu navesti na takav zaključak. Prije svega, plasiranje politike
11 SDS-a kroz rad skupštinskih i državnih organa je u osnovi imalo stalno
12 defanzivan karakter. Kao, oni su formulisali svoje odgovore zato što netko drugi
13 vodi neke inicijative ili neke ideje i oni imaju za potrebu samo da defanzivno
14 reaguju na to. To je jednostavno u... u... u doba već deklarisanе krize, kada
15 svi ozbiljni političari pretenduju da rađaju kompromis, je bilo neobično, da
16 samo defanzivnom taktikom Vi podržavate mogući ambijent kompromisa. Druga bitna
17 karakteristika je... i vrijeme je dalo za pravo takvoj procijeni sredine 1991.
18 godine, iz teze da svaki nacion uprav... ima svoju vlast i upravlja svojom
19 vlašću. To automatski podrazumijeva da ćete dobiti mehanizme vlasti na određenim
20 teritorijama i da ćete u konačnom imati upravo nacionalno odvajanje.

21 Teorija je bila, u redu š...što tri nacionalne stranke mogu postići
22 saglasnost. Al' ondje gdje ne mogu, ona jedna koja - da kažem - insistira na

23
24
25
26
27
28
29
30

1 jednom rešenju, sve drugo je suprotno volji tog naroda, kako su stranke inače
2 tada, pa i SDS, voljele da saopšte da njihov politički pogled je apriori i volja
3 naroda. Pokazat će se poslije da, dakle, od prvog grupisanja nacionalnih
4 opština, potom regionalizacije u formi SAO-a, a na kraju krajeva i
5 s...sr...srpske Skupštine koja je proglasila zakonodavnu... zakonodav...
6 zakonodavni majoritet nad prostorima gdje su oni cijenili da su... da je srpsko
7 stanovništvo u većini. Dakle, to je bio jedan vrlo organizovan proces koji je
8 relativno kratko trajao - jedno desetak, dvanaest mjeseci - i moglo se vidjeti
9 vrlo postupno kako se razvija ta organizacija.

10 P: Hvala, gospodine. U paragrafima 21 pa sve do 25, a i u paragrafu broj
11 50 Vaše izjave, govorite detaljno o tome kako ste Vi vidjeli da gospodin
12 Krajišnik koristi svoja ovlašćenja predsjednika Skupštine BiH kako bi upravo
13 opstruirao rad tog tela. I u paragrafu 22 navodite jedan primjer, a odnosi se na
14 jedan predlog koji ste Vi, odnosno Vaša stranka, želili da bude na dnevnom redu
15 sednice Skupštine.

16 Najpre da Vas pitam da li se sećate koji je to bio predlog koji ste Vi
17 želeli da bude uvršten u dnevni red Skupštine?

18 O: Ponukani neuspjehom pregovora u Splitu, a tamo su, dakle, svi
19 predsjednici republika pokušali da naprave dogovor, Socijaldemokratska partija,
20 odnosno njeni poslanici, su izašli sa prijedlogom pozicioniranja Bosne i
21 Hercegovine u mogućem razrješenju situacije i dvije su ključne karakteristike
22 tog prijedloga bile. Prije svega da Bosna i Hercegovina ima ek... takozvanu
23 ekvidistancu u odnosu na Hrvatsku i Srbiju, imajući na umu da Bosnu i
24 Hercegovinu čine i gra...građani hrvatske nacionalnosti i srpske maci...
25 nacionalnosti i bošnjačke nacionalnosti, bilo bi potpuno neobjektivno ili čak i
26 neprirodno da se traži bilo koje rješenje koje neće napraviti, da kažem,
27 simetričan odnos i prema Hrvatskoj i prema Srbiji.

28
29
30

1 Druga bitna karakteristika je naravno bila dominacija još uvijek
2 ljudskih, a ne samo nacionalnih prava svih građana Bosne i Hercegovine i na
3 toj... dakle, to je bila osnova te platforme koja je naravno imala još nekoliko
4 tačaka. Mi smo izašli na Skupštinu sa prijedlogom da se zauzme tako stanovište.

5 Od poslanika SDS-a je naravno to naišlo na... na odbijanje već u fazi
6 usvajanja dnevnog reda. Moram priznati, predstavljalo nam je iznenađenje što je
7 gospodin Krajišnik glasao tada da se ta tačka uvrsti u dnevni red, a poslanici
8 SDS-a su na tom činu glasanja napustili sjednicu Skupštine. Za prihvatanje jedne
9 takve... neke takve skupštinske izjave je bilo potrebno 120 ili 121 glas, koliko
10 čini 51%. Mi smo imali, da kažem, kod glasanja, glas manje i ključni glas zbog
11 koga nismo donijeli odluku bio je glas gospodina Krajišnika koji jedini je se
12 suprotstavio toj... toj ideji.

13 Moram priznati, dakle, on je apsolutno demokratski izveo postupak. Ali,
14 ako je stanovište SDS-a bilo, recimo, da se prema takvoj jednoj ideji odnosi čak
15 i izlaskom iz Skupštine - on to nije učinio. Ako je već ostao u Skupštini, volio
16 bi da smo recimo... bilo je normalno da očekujemo bar raspravu, kritike i tako
17 dalje. Nas je sačekao samo taj jedan glas protiv.

18 To je samo jedan od primjera kako se, da kažem, bilo koja ideja koja se
19 nije dopadala delega... poslanicima iz SDS-a ili napuštajuću sjednicu Skupštinom
20 /sic/ ili tehnikom vođenja sam Skupštine od gospodina Krajišnika u konačnom
21 opstruirala. Bilo je puno takvih primjera, bilo da se radilo recimo o
22 ne...nestandardnom uvođenju broja pauza za konsultacije; svaki put kada bi se
23 primaklo nekom rješenju koje bi mogle do...do...da donesu, da kažem, takav
24 sistem glasanja po kome bi prošla ideja sa kojom se ne slaže SDS-, imali smo ili

25
26
27
28
29
30

1 prekid sjednica ili izlazak poslanika SDS-a.

2 I u konačnom, nažalost, čak postoji i kada je došlo, recimo, do izvjesne
3 nade da bi se... da bi Skupština mogla formulisati većinu glasova oko nekog
4 dokumenta, tada je ustanovljen jedan princip na zahtjev SDS-a da na dnevni red
5 može... mogu doći samo ona pitanja gdje se apriori slože tri nacionalne stranke;
6 i drugo, da nije validan dokumenat koji dobije 51% u skupštinskoj proceduri jer
7 je jedan narod, kako oni kažu, "preglasan". Dakle, s vremenom se formirao čitav
8 niz tih karakteristika koje su u konačnom značile opstrukcije rada Skupštine.

9 G. HANNIS: [simultani prevod] Časni Sude, ovo bi bio odgovarajući
10 trenutak da prekinemo sa radom, ako nije suviše rano.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ne, nije.

12 Gospodine Bjelobrk, ovde ćemo se zaustaviti za danas. Molim Vas da se
13 sutra u 14.15h vratite u ovu istu sudnicu. Moram da Vam kažem da, premda postoji
14 mala mogućnosti, da ćemo najpre morati sutra nešto da uradimo pre početka Vašeg
15 svedočenja. Ta mogućnost postoji, tako da sam želeo unapred da Vas o tome
16 obavestim. Nalažem Vam da ni sa kime ne razgovarate o svedočenju koje ste danas
17 dali i niti o svedočenju koje ćete dati pred ovim Sudom.

18 Molim poslužitelja da izvede gospodina Bjelobrka iz sudnice.

19 SVEDOK: [simultani prevod] Hvala lijepa.

20 [Svedok se povlači]

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Hannis, radi naše informacije,
22 ovaj svedok je po poslednjem spisku od 9. novembra u 14h, dakle, to je bilo

23

24

25

26

27

28

29

30

1 nedavno, da se /nerazgovetno/ 6 sati. No, da li mogu da zaključim da na osnovu
2 prafila 89F imate jednu drugu procenu?

3 G. HANNIS: [simultani prevod] Razgovarao sam sa gospodinom Stewartom pre
4 početka i nadam se da ću završiti sa ovim svedokom za tri sata.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, ukupno, tako da će Vam sutra
6 trebati nešto više od dva sata.

7 G. HANNIS: [simultani prevod] Da.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Sada mi je jasnije zašto su strane
9 uverene da možemo da završimo sa svedocima za ovu nedelju.

10 G. STEWART: [simultani prevod] Samo nešto da kažem. Najpre, nije mi
11 savršeno jasno kada ćemo dobiti materijal prethodnog svedoka koji je trebao da
12 se vrati i da sprovede onu istragu u materijalu.

13 [Pretnosno veće i sekretar se savetuju]

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] To je već fotokopirano i ovde na ovom
15 stolu. Dobit ćete odmah po okončanju ovog pretresa.

16 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala.

17 I još nešto, časni Sude. Primetili smo da ovaj svedok, nismo želeli to
18 sad da govorimo jer smo imali vremena, ali čini se da ima pred sobom prilično
19 poveći dnevnik ili rokovnik, pa bismo voleli da to sutra pogledamo pre nego

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 što on sedne da svedoči jer mislimo da ne bi trebao da ima tako nešto pred
2 sobom.

3 G. HANNIS: [simultani prevod] Ja mislim da se tu radi samo o kopiji
4 izjave i dokaznih predmeta, ali provjerit ću sa njim.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim da se to provjeri sa svjedokom da
6 vidimo da li ima još nekih stvari pa da se ne možemo posavjetovati /kako je
7 prevedeno/.

8 Mi ćemo nastaviti sa radom sutra u 14.15h.

9 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim ustanite.

10 ... Sednica završena u 19.03h.

11 Nastavak zakazan u sredu,

12 10.11.2004. u 14.15h.

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30